

1910

- Τέλη Απριλίου και αρχές Μαΐου ο κομήτης του Halley που προκαλεί πανικό σε όλο τον κόσμο, αποτελεί ένα εντυπωσιακό φαινόμενο στην Ελλάδα και τον Αττικό ουρανό. Εμφανίζεται στις 3 τα ξημερώματα και η ουρά του πιάνει το ¼ του ουρανού. «Χιλιάδες άτομα κάθε τάξης και φύλου και ηλικίας πλημμύρισαν το Ζάππειο, τους λοφίσκους κοντά στο Αστεροσκοπείο και όλα τα υψώματα... Κάποιοι το διασκέδαζαν, αλλά οι περισσότεροι ήθελαν να περάσουν τις τελευταίες ώρες της ζωής τους... Στο μεταξύ «τα γραΐδια των συνοικιών» είχαν συγκεντρωθεί στις εκκλησίες όπου ξαγρύπνησαν με προσευχές και δεήσεις, αφού είχε προηγηθεί η απαραίτητη εξομολόγηση και συγχώρεση...».
- Ιδρύεται το Υπουργείο Γεωργίας, Βιομηχανίας και Εμπορίου το οποίο αργότερα (1911) μετονομάζεται σε Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.
- Πηνελόπη Δέλτα: *Παραμύθι χωρίς όνομα*
- Γεννιέται στον Πειραιά ο ζωγράφος και σκηνοθέτης Γιάννης Τσαρούχης.
- Γεννιέται στην Πάτρα ο ζωγράφος Ανδρέας Βουρλούμης.
- Γεννιέται στη Μαντζουριά ο ποιητής και πεζογράφος Νίκος Καββαδίας.
- Γεννιέται στην Άνδρο ο κριτικός και ποιητής Ανδρέας Καραντώνης.
- Γεννιέται στην Καλλιπολη της Αν. Θράκης η κορυφαία ερμηνεύτρια και ηθοποιός Σοφία Βέμπο.
- Γεννιέται στην Καβάλα ο συνθέτης Γιάννης Ανδρέου Παπαϊωάννου.
- Γεννιέται ο συνθέτης Οδυσσεάς Μοσχονάς.
- Γεννιέται στο Βαθύ Σάμου ο ηθοποιός Νίκος Σταυρίδης.
- Γεννιέται στην Αθήνα η πιανίστρια Τζίνα Μπαχάουερ.
- Γεννιέται στα Τρίκαλα ο πολιτικός και συγγραφέας Ευάγγελος Αβέρωφ – Τοσίτσας.
- Γεννιέται ο εκδότης και ιδιοκτήτης των εφημερίδων Ακρόπολη και Απογευματινή, Νάσος Μπότσης.

2 Ιανουαρίου 1910

Η Κυριακή καθιερώνεται με νόμο ως αργία.

16 Ιανουαρίου 1910

Υιοθετείται από το Βασιλιά και τους πολιτικούς η πρόταση Βενιζέλου για εκλογές προς ανάδειξη Αναθεωρητικής Βουλής.

18 Ιανουαρίου 1910

Ορκίζεται μεταβατική κυβέρνηση υπό τον Στ. Δραγούμη.

25 Ιανουαρίου 1910

Με Βασιλικό Διάταγμα δημοσιεύεται γενική αμνηστία σε όλους τους συμμετέχοντες στο Κίνημα Τυπάλδου. Οι αξιωματικοί ξηράς του «*Στρατιωτικού Συνδέσμου*» παίρνουν το θέμα σαν εσωτερική υπόθεση και τάσσονται κατά της δικαστικής δίωξης των υπευθύνων.

2 Μαρτίου 1910

Καθελκύεται το θωρηκτό *Αβέρωφ*.

6-7 Μαρτίου 1910

Οργανώνεται συλλαλητήριο στη Λάρισα. Η πόλη στρατοκρατείται. Ξαφνικά φτάνει η είδηση για επεισόδια στους σταθμούς *Κιλελέρ* και *Τσουλάρ*. Ο στρατός που επέβαινε στην αμαξοστοιχία Βόλου – Λάρισας πυροβολεί και σκοτώνει χωρικούς που προσπαθούν να ταξιδέψουν χωρίς εισιτήριο. Στην πύλη των Φαρσάλων ξεσπά εκτεταμένη συμπλοκή με ένα νεκρό και δύο τραυματίες. Με πυροβολισμούς και επελάσεις το ιππικό διασκορπίζει τους διαδηλωτές που συγκεντρώνονται στην πλατεία της πόλης. Εκεί εγκρίνεται ψήφισμα για άμεση επιψήφιση των τσιφλικιών και διανομή των Ζαππειών κτημάτων. Η εφημερίδα *Μικρά*

της Λάρισας υποστηρίζει ότι ο τελικός απολογισμός των συμπλοκών εκείνης της ημέρας είναι έντεκα νεκροί και δεκατρείς τραυματίες.

Ιούνιος 1910

Οδηγούνται στα δικαστήρια Λαμίας και Χαλκίδας οι πρωτεργάτες των γεωργικών συλλαλητηρίων σε Λάρισα και Καρδίτσα και αθρώνονται. Το αγροτικό πρόβλημα μεταφέρεται στις καλένδες.

8 Αυγούστου 1910

Διενεργούνται εκλογές για Αναθεωρητική Βουλή. Τα παλαιά πολιτικά κόμματα διατηρούν την πλειοψηφία των εδρών, αλλά η ριζοσπαστικοποίηση της πολιτικής ζωής φέρνει τον Ελευθέριο Βενιζέλο στο προσκήνιο ο οποίος εκλέγεται πρώτος βουλευτής Αττικοβοιωτίας.

6 Σεπτεμβρίου 1910

Ο Ελ. Βενιζέλος μιλάει για πρώτη φορά στον ελληνικό λαό στην πλατεία Συντάγματος.

6 Οκτωβρίου 1910

Ο Βενιζέλος δεν θεωρεί επαρκή την ψήφο ανοχής της Βουλής και παραιτείται.

12 Οκτωβρίου 1910

Διαλύεται η Βουλή και προκηρύσσονται εκλογές για τις 28 Νοεμβρίου.

28 Νοεμβρίου 1910

Ο Ελ. Βενιζέλος έρχεται πρώτος στις εκλογές της Β' Αναθεωρητικής Βουλής με 307 έδρες σε σύνολο 362. Δεν συμμετέχουν τα παλαιά κόμματα. Από τις νέες τάσεις που εκδηλώνονται, αξιοσημείωτη είναι η κοινοβουλευτική παρουσία των Κοινωνιολόγων.

1911

- Η ελληνική κυβέρνηση προτείνει στον Κων. Καραθεοδωρή θέση στην κριτική επιτροπή του Πανεπιστημίου Αθηνών για τους υποψήφιους καθηγητές της Φυσικο-μαθηματικής Σχολής, την οποία αποδέχεται.
- Ο Γ. Παπανδρέου αφού έχει υπηρετήσει τη στρατιωτική του θητεία, μεταβαίνει στη Γερμανία με υποτροφία για μεταπτυχιακές σπουδές στις Οικονομικές και Πολιτικές Επιστήμες.
- Ο Ελ. Βενιζέλος καθιερώνει συνταγματικά (για πρώτη φορά) ως επίσημη γλώσσα του κράτους την απλή καθαρεύουσα: *«Επίσημος γλώσσα του κράτους είναι εκείνη εις την οποίαν συντάσσονται το πολίτευμα και της ελληνικής εκκλησίας τα κείμενα. Πάσα προς παραφθοράν αυτής επέμβασις απαγορεύεται»*.
- Ιδρύεται το Λύκειο των Ελληνίδων.
- Γεννιέται στο Ηράκλειο της Κρήτης ο ποιητής Οδυσσεάς Ελύτης.
- Γεννιέται στην Ιθάκη ο μελετητής και μεταφραστής αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων Παναγής Λεκατσάς
- Γεννιέται η δημοσιογράφος Ελένη Βλάχου.
- Γεννιέται στη Λευκάδα ο ιστορικός Νίκος Σβορώνος.
- Γεννιέται στο Κάιρο ο συγγραφέας Στρατής Τσίρκας (Γιάννης Χατζηαντρέας).
- Γεννιέται στην Ασέα Αρκαδίας ο ποιητής και στιχουργός Νίκος Γκάτσος.
- Γεννιέται στον Αγ. Λαυρέντιο Μαγνησίας ο ηθοποιός Λαυρέντης Διανέλος.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο ηθοποιός, συγγραφέας και σκηνοθέτης Θάνος Κωτσόπουλος.
- Πεθαίνει ο κοσμοκαλόγερος των ελληνικών γραμμάτων Αλεξ. Παπαδιαμάντης. (γ. 1851).
- Πεθαίνει ο ευεργέτης Παναγής Χαροκόπος (γ. 1835) μεγάλέμπορος και εκμισθωτής γαιών στη Ρουμανία όπου διέμεινε για περισσότερα από σαράντα χρόνια, και βουλευτής του Κόμματος των Φιλελευθέρων τα τελευταία δύο χρόνια.

27 Μαρτίου 1911

Ψηφίζεται ο νόμος ΓΨΞΗ' (3768) ο οποίος αναφέρεται στη μετάκληση ξένης (γαλλικής) στρατιωτικής οργανωτικής αποστολής προκειμένου να ασχοληθεί με την οργάνωση και την εκπαίδευση του ελληνικού στρατού.

14 Μαΐου 1911

Με βασιλικό διάταγμα ο αρχηγός της οργανωτικής αποστολής έχει αρμοδιότητα στη στάθμευση μονάδων, την εκπαίδευση, τη γενική πειθαρχία, την επιτελική υπηρεσία, την προμήθεια υλικού, την ιππωννεία, την υγιεινή κατάσταση, το στρατωνισμό, τη στρατολογία, την επιστράτευση, τις επιτάξεις, τις μεταφορές, τον εφοδιασμό και τις μεγάλες ασκήσεις.

15 Μαΐου 1911

Παραδίδεται στην Ελλάδα το νέο θωρηκτό *Αβέρωφ*.

20 Μαΐου 1911

Αναθεωρείται το Σύνταγμα. Επаниδρύεται το Συμβούλιο της Επικρατείας, κατοχυρώνεται η μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων και καθιερώνεται δωρεάν στοιχειώδης εκπαίδευση.

Ιούνιος 1911

Επανερχεται ο διάδοχος Κωνσταντίνος στην αρχιστρατηγία του Ελληνικού Στρατού.

28 Σεπτεμβρίου 1911

Ιταλοτουρκικός πόλεμος. Η Ιταλία καταλαμβάνει τα Δωδεκάνησα. Διασκορπίζονται οι καταπονημένες δυνάμεις των Οθωμανών σε πολλά μέτωπα και κλονίζονται οι στρατιωτικές δυνατότητές τους.

Η Ελλάδα αποτελείται από τα Επτάνησα, την Πελοπόννησο, τη Στερεά Ελλάδα, τις Κυκλάδες, την Εύβοια και τη Θεσσαλία.

3 Οκτωβρίου 1911

Σε ανταπόκριση του περιοδικού *The Times of London* με τίτλο «Οι Νεότουρκοι και το πρόγραμμά τους» φαίνεται καθαρά η επικράτηση ακραίων σοβινιστικών επιλογών στο συνέδριο του κομμάτου Ένωση και Πρόοδος. Η ανταπόκριση αναφέρει: «Οι Μουσουλμάνοι γενικά πρέπει να κρατήσουν τα όπλα τους και όπου υπήρχαν ως μειονότητα, οι αρχές πρέπει να τους εξοπλίσουν [...] Η Τουρκία είναι πρωτίστως μια μουσουλμανική χώρα και οι ιδέες του μουσουλμανισμού και η επιρροή του πρέπει να κυριαρχούν. Κάθε άλλη θρησκευτική προπαγάνδα πρέπει να κατασταλεί αφού δεν μπορεί κανείς να εμπιστευτεί τους Χριστιανούς, οι οποίοι πάντα δούλευαν για την κατάρρευση του καθεστώτος. [...] Αργά η γρήγορα η πλήρης οθωμανοποίηση πρέπει να επιτευχθεί αλλά είναι πλέον καθαρό ότι αυτό δε θα μπορούσε να γίνει με την πειθώ αλλά με τη δύναμη των όπλων [...]».

Δεκέμβριος 1911

Αναχωρούν για εκπαίδευση στη Γαλλία οι πρώτοι Έλληνες αεροπόροι: Καμπέρος Δημ. Υπολοχαγός πυροβολικού, Μουτούσης Μιχαήλ Υπολοχαγός μηχανικού και Αδαμίδης Χρήστος Ανθυπίλαρχος. Οι τρεις προηγούμενοι μαζί με τον Παπαλουκά Υπολοχαγό του πεζικού είναι οι πρώτοι Έλληνες αεροπόροι που προκρίνονται μετά από «σωρείαν αιτήσεων και αξιώσεων».

1912

- Αφόρητος καύσωνας στην Αθήνα, με αποτέλεσμα να πάθουν θερμοπληξία τέσσερα άτομα.
- Ο Κώστας Τσικλητήρας, με νέο παγκόσμιο ρεκόρ (3,37 μέτρα), κερδίζει χρυσό μετάλλιο στο άλμα εις μήκος άνευ φοράς στην Ολυμπιάδα της Στοκχόλμης.
- Από το σχολικό έτος 1912-13 επιτρέπεται η φοίτηση κοριτσιών στις εμπορικές σχολές τις οποίες και προτιμούν, όχι τόσο από κλίση στο εμπόριο, αλλά από επιθυμία των γονέων «όπως αι θυγατέρες των αποκτήσωσιν πτυχίον δια του οποίου θα κατορθώσωσι να κερδίσωσι τα προς το ζην ευκολώτερον ή δια του πτυχίου της διδασκαλίσσης» ή από επιθυμία «όπως εφοδιάσωσι τας θυγατέρας των δια πτυχίου ουχί προς άμεσον

βιοπορισμόν, αλλ' ως όπλον προς αντιμετώπισιν των τυχόν εμφανιθησομένων εν τω μέλλοντι δυσχερειών της ζωής και εκ του λόγου όπως εν συνδιασμό προς τ' ανωτέρω, σπουδάσωσι τα τέκνα των ξένας γλώσσας, αίτινες και εις αριθμόν και εις ώρας περισσότερον διδάσκονται εις τας εμπορικές σχολάς».

- Γεννιέται στο Διακοφτό ο ηθοποιός Διον. Παπαγιαννόπουλος.
- Γεννιέται στην Κωνσταντινούπολη ο ηθοποιός Στέλιος Βόκοβιτς.
- Γεννιέται στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου ο θεατρικός συγγραφέας, ευθυμογράφος και πεζογράφος Νίκος Τσιφόρος.
- Γεννιέται ο δημοφιλής συγγραφέας επιθεωρήσεων, κωμωδιών και στιχουργός Μίμης Τραϊφόρος.
- Γεννιέται η υψίφωνος Μίνα Χατζηαποστόλου
- Γεννιέται στις Κροκεές Λακωνίας ο ποιητής και πεζογράφος Νικηφόρος Βρεττάκος.
- Γεννιέται στην Κωνσταντινούπολη ο λογοτέχνης Μενέλαος Λουντέμης (Δημήτριος Βαλασιάδης).
- Γεννιέται στη Μυτιλήνη ο ρεμπέτης Γιώργος Μουφλουζέλης.
- Πεθαίνει ο επτανήσιος λυρικός ποιητής και ικανός συνθέτης σκακιστικών προβλημάτων Λορέντζος Μαβίλης (γ. 1860).

8 Φεβρουαρίου 1912

Ο Ελ. Βενιζέλος μαζί με τον πρωτοπόρο αεροπόρο Εμμ. Αργυρόπουλο απογειώνονται με αεροπλάνο τύπου *Nieuport IVG* από ένα χώρο δίπλα στους στρατώνες μηχανικού στο Ρουφ Αττικής και πετάνε για τεσσεράμισι λεπτά σε ύψος 60-80 μέτρων πάνω από τους συγκεντρωμένους.. Μετά την προσγείωση ο πρωθυπουργός πατά πρώτος στη γη. Οι δημοσιογράφοι τον ρωτούν: «Αι εντυπώσεις σας κύριε Πρόεδρε» και αυτός απαντά: «Τι εντυπώσεις; Έχομεν κάμει τόσην κατάχρησιν των επιπέτων ώστε δεν μπορεί να εκφρασθεί κανείς...Τι εντυπώσεις; Ξέρω και 'γω... Γράψτε ότι μπορεί να γραφή σε τέτοιες περιστάσεις, έχετε την άδειάν μου...». Με την πτήση αυτή ο Βενιζέλος δίνει τη μεγάλη ώθηση στην εξέλιξη της αεροπορίας στην Ελλάδα.

29 Φεβρουαρίου 1912

Υπογράφεται συνθήκη συμμαχίας ανάμεσα στη Σερβία και τη Βουλγαρία, η οποία περιλαμβάνει και μυστικό πρωτόκολλο για τη διανομή των εδαφών της Μακεδονίας.

11 Μαρτίου 1912

Στις εκλογές που διενεργούνται το κόμμα των Φιλελευθέρων κυριαρχεί στη νέα Βουλή. Εκλέγονται νέοι άνδρες, οι οποίοι στελεχώνουν το νέο κόμμα. Καταρρέουν τα παλαιά προσωπικά κόμματα του Γ. Θεοτόκη, του Κυριακούλη Μαυρομιχάλη, του Δημ. Ράλλη και του Αλέξανδρου Ζαΐμη.

5 Απριλίου 1912

Διεξάγονται εκλογές στην Τουρκία με πρωτοφανή βία και εκτεταμένη νοθεία. Πολλοί Έλληνες δεν μπορούν να ψηφίσουν, επειδή οι Νεότουρκοι καίγουν τα ψηφοδέλτια ή σκίζουν τους εκλογικούς καταλόγους.

26 Απριλίου 1912

Οι Ιταλοί καταλαμβάνουν τη Ρόδο, ενώ αναμένεται η κατάληψη και άλλων νησιών του Αιγαίου.

4 Μαΐου 1912

Ο Ιταλικός στόλος καταλαμβάνει τα Δωδεκάνησα σαν αντιπερισπασμό προς την Υψηλή Πύλη, στο πλαίσιο του συνεχιζόμενου Ιταλο-Τουρκικού πολέμου του 1911.

16 Μαΐου 1912

Υπογράφεται στη Σόφια ελληνοβουλγαρική αμυντική συμφωνία, προοίμιο της ελληνοβουλγαρικής συμμαχίας για την αντιμετώπιση του τουρκικού κινδύνου.

27 Μαΐου 1912

Πραγματοποιείται η τελετή ένταξης τεσσάρων αεροπλάνων τύπου *Ανρύ Φαρμάν* στον ελληνικό στρατό στο *αεροδρόμιο Φαλήρου* παρουσία του Ελ. Βενιζέλου και απουσία του βασιλιά. Τα αεροπλάνα φέρουν τα ονόματα *Δαίδαλος, Αετός, Γυψ* και *Ιέραξ*.

29 Μαΐου 1912

Υπογράφεται συνθήκη αμυντικής συνεργασίας μεταξύ της Ελλάδας και της Βουλγαρίας σύμφωνα με την οποία η μια χώρα θα βοηθήσει την άλλη σε περίπτωση επίθεσης από την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

30 Ιουνίου 1912

Ο υπολοχαγός Δημ. Καμπέρος με το υδροπλάνο *Δαίδαλος* πετά με μέση ταχύτητα 110 χιλιομέτρων την ώρα, επιτυγχάνοντας παγκόσμιο ρεκόρ.

17 Ιουλίου 1912

Οι κάτοικοι της Ικαρίας υπό τον Ιωάννη Μαλαχία, εκδιώκουν του Τούρκους και ανακηρύσσουν την *Ικαριακή Πολιτεία*.

29 Αυγούστου 1912

Ο αεροπόρος Αλ. Καραμανλάκης απογειώνεται από το Φάληρο με κατεύθυνση την Πάτρα. Δύο ώρες αργότερα πέφτει και σκοτώνεται στον Κορινθιακό κόλπο ανάμεσα στα χωριά Στόμι και Λυγιά σε μικρή απόσταση από την ακτή.

7 Σεπτεμβρίου 1912

Οι Σάμιοι υπό τον Θεμιστοκλή Σοφούλη κηρύσσουν επανάσταση επιδιώκοντας την αυτοδιάθεση του νησιού και την ένωσή του με το Βασίλειο της Ελλάδος.

15 Σεπτεμβρίου 1912

Σερβία και Βουλγαρία κηρύσσουν γενική επιστράτευση. Ακολουθεί το Μαυροβούνιο.

17 Σεπτεμβρίου 1912

Επιστράτευση στην Ελλάδα η οποία αποδίδει πολύ περισσότερους άνδρες απ' όσους η χώρα μπορεί να εξοπλίσει. Οι ένοπλες δυνάμεις (στρατός και ναυτικό) γίνονται ιδιαίτερα αξιόπιστες, οργανωμένες και εκπαιδευμένες σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

22 Σεπτεμβρίου 1912

Υπογράφεται στη Σόφια Ελληνοβουλγαρική στρατιωτική σύμβαση για την παροχή αμοιβαίας βοήθειας σε περίπτωση τουρκικής επίθεσης.

23 Σεπτεμβρίου 1912

Οι Τούρκοι εγκαταλείπουν τη Σάμο.

25 Σεπτεμβρίου 1912

Το Μαυροβούνιο κηρύσσει τον πόλεμο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

30 Σεπτεμβρίου 1912

Επιδίδεται κοινή διακοίνωση Βουλγαρίας, Σερβίας, Μαυροβουνίου και Ελλάδας προς τον Σουλτάνο με την οποία ζητούν την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων, κυριότερες από τις οποίες είναι η αναγνώριση της εθνικής αυτονομίας των διαφόρων εθνοτήτων και η αναλογική εκπροσώπησή τους στο Οθωμανικό Κοινοβούλιο. Η Πύλη απορρίπτει τις αξιώσεις.

2 Οκτωβρίου 1912

Η Τουρκία υπογράφει συνθήκη ειρήνης με την Ιταλία.

4 Οκτωβρίου 1912

Οι διπλωματικοί εκπρόσωποι των τριών βαλκανικών συμμάχων επιδίδουν διακοίνωση κήρυξης πολέμου στην Πύλη, η οποία κηρύσσει τον πόλεμο κατά της Βουλγαρίας και της Σερβίας αλλά όχι κατά της Ελλάδας, καθώς δεν επιθυμεί εμπλοκή με το ελληνικό πολεμικό ναυτικό.

5 Οκτωβρίου 1912

Η Ελλάδα μπαίνει στον πόλεμο στο πλευρό των συμμάχων της. Αρχίζει ο **Α΄ Βαλκανικός Πόλεμος**. Ο Ελληνικός στρατός διαβαίνει τα σύνορα και εισέρχεται στο έδαφος της Μακεδονίας.

Ο υπολοχαγός του πυροβολικού Δημ. Καμπέρος εκτελεί στο μέτωπο της Θεσσαλίας, μεταξύ Σκόμειας και Τσαρίτσανης, την πρώτη πολεμική αεροπορική αποστολή με αεροσκάφος τύπου Ανρύ Φαρμάν.

Σώματα Προσκόπων με επικεφαλής αξιωματικούς του Στρατού αποβιβάζονται στη Χαλκιδική, στον όρμο της Ιερισσού και αρχίζουν να προχωρούν στο εσωτερικό. Διώχνουν τις μικρές τουρκικές φρουρές και εγκαθιστούν ελληνικές Αρχές.

6 Οκτωβρίου 1912

Ελληνικές δυνάμεις υπό το Διάδοχο Κωνσταντίνο κινούνται στην κατεύθυνση Ελασσόνας – Σέρβιας – Κοζάνης και κατορθώνουν να απωθήσουν τις τουρκικές δυνάμεις. Απελευθερώνεται η Ελασσόνα και η Δεσκάτη.

Επιθετικές επιχειρήσεις πραγματοποιούνται και στο μέτωπο της Ηπείρου υπό τον Αντιστράτηγο Κων. Σαπουντζάκη. Ο Ελληνικός Στρατός διέρχεται τον Άραχθο ποταμό και μετά από σύντομο αγώνα καταλαμβάνει την τοποθεσία Γρίμποβο, όπου εγκαθίσταται αμυντικά.

8 Οκτωβρίου 1912

Μικρό άγημα του Ελληνικού Στόλου υπό τον Ταγματάρχη Ιουλιανό Κονταράτο, αποβιβάζεται στη Λήμνο και συγκρούεται με τις τουρκικές τοπικές δυνάμεις. Το νησί απελευθερώνεται και την επομένη κάτω από τους χαιρετιστήριους κανονιοβολισμούς των ελληνικών θωρηκτών υψώνεται η ελληνική σημαία στο φρούριο. Το λιμάνι του Μούδρου χρησιμοποιείται ως Ναύσταθμος σε όλη τη διάρκεια του πολέμου.

10 Οκτωβρίου 1912

Η αριθμητική υπεροχή των Ελλήνων (I, II, III, IV, V Μεραρχίες) απωθεί τους Τούρκους από την οχυρή τοποθεσία του Σαρανταπόρου μετά από διήμερη σκληρή μάχη. Οι προβλεπόμενες ενισχύσεις των Τούρκων δεν φθάνουν ποτέ.

Η IV Μεραχία απωθεί τους Τούρκους στη μάχη που γίνεται στα Στενά της Πόρτας, απελευθερώνει τα Σέρβια και κατευθύνεται προς την Κοζάνη.

Οι Σέρβοι νικούν τους Τούρκους στο Κουμάνοβο.

11 Οκτωβρίου 1912

Ταξιαρχία ελληνικού ιππικού απελευθερώνει την Κοζάνη και τα Γρεβενά.

12 Οκτωβρίου 1912

Το απόσπασμα της Ηπείρου απελευθερώνει τη Φιλιπιάδα.

Οι Σέρβοι καταλαμβάνουν τα Σκόπια.

14 Οκτωβρίου 1912

Η Στρατιά Μακεδονίας διανοίγει τις διαβάσεις του Βερμίου στον άξονα Κοζάνη – Βέροια.

15 Οκτωβρίου 1912

Η V Μεραρχία απελευθερώνει την Πτολεμαΐδα. Αρχικά οι Τούρκοι προβάλλουν άμυνα αλλά λίγες βολές πυροβολικού αρκούν και παραδίδονται το απόγευμα.

16 Οκτωβρίου 1912

Η V Μεραρχία νικά τον τουρκικό στρατό στην περιοχή Ναλμπάντ-κιοϊ της Πτολεμαΐδας και απελευθερώνει το χωριό Περδίκας. Η VII Μεραρχία απελευθερώνει την Κατερίνη και τη Βέροια.

17 Οκτωβρίου 1912

Η IV Μεραρχία απελευθερώνει τη Νάουσα στην οποία οι κάτοικοι έχουν ήδη καταλύσει τις τουρκικές Αρχές.

18 Οκτωβρίου 1912

Η Β' μοίρα θωρηκτών *Ύδρα*, *Σπέτσει*, με μοίραρχο τον Π. Γκίνη. με τη συνοδεία των αντιτορπιλικών *Θύελλα* και *Λόγχη* και με το οπλιταγωγό *Πέλοψ* απελευθερώνουν τη Θάσο. Την ίδια ημέρα η Α' μοίρα θωρηκτών Γ. Αβέρωφ και Ψαρά, με μοίραρχο τον αντιπλοίαρχο Σ. Δούσμανη, απελευθερώνει την Ίμβρο, ενώ το *Κανάρης* και το τορπιλοβόλο 14 απελευθερώνουν τη νήσο Αγ. Ευστράτιος.

Οι δυσκολίες εφοδιασμού των Ελλήνων διαμέσου των κορεσμένων δρόμων επιβάλλουν την εξασφάλιση του λιμανιού της Θεσσαλονίκης. Το τορπιλοβόλο 11 με κυβερνήτη τον

Υποπλοίαρχο Νικ. Βότση βυθίζει στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης το παλαιό τουρκικό θωρηκτό *Φετιχ Μπουλέντ*. Η παράτολμη αυτή ενέργεια της εισόδου του ελληνικού πολεμικού στο καλά φυλασσόμενο λιμάνι της Θεσσαλονίκης και η αποτελεσματικότητα της δράσης του, ενισχύει την αποφασιστικότητα των Ελλήνων που προελαύνουν.

Η VI Μεραρχία απελευθερώνει την Έδεσσα και η V Μεραρχία το Αμύνταιο. Τμήματα της VII Μεραρχίας απελευθερώνουν από τους Τούρκους το Γιδά (Αλεξάνδρεια).

Η Οθωμανική Αυτοκρατορία με την ***Συνθήκη του Ουσού*** αναγνωρίζει την Ιταλική κατοχή των Δωδεκανήσων.

19 Οκτωβρίου 1912

Απελευθερώνεται η Σαμοθράκη και η Νικόπολη στο μέτωπο της Ηπείρου.

19-20 Οκτωβρίου 1912

25.000 Τούρκοι τάσσονται να προασπίσουν την ιερή για τους Οθωμανούς πόλη των Γιαννιτσών. Εκδηλώνεται ελληνική επίθεση και απελευθερώνεται η πόλη (III Μεραρχία), με σημαντικές απώλειες στα ελληνικά στρατεύματα (χίλιοι εκτός μάχης).

Πρωθημένα τμήματα του ελληνικού στρατού απελευθερώνουν το Πλατύ και καταλαμβάνουν τη γέφυρα του Λουδία ποταμού. Διλοχία του 4^{ου} Τάγματος Ευζώνων απελευθερώνει ανεμπόδιστα τη Σιάτιστα.

21 Οκτωβρίου 1912

Το απόσπασμα του Ταγματάρχη Σπηλιάδη απελευθερώνει την Πρέβεζα και αφοπλίζει την τουρκική φρουρά δύναμης 810 ανδρών. Τον αγώνα βοηθά και μοίρα του Ελληνικού Στόλου Ιονίου υπό τον Πλοίαρχο Ιωάννη Δαμιανό.

21-24 Οκτωβρίου 1912

Η V Ελληνική Μεραρχία, πλαγιοφυλακή της στρατιάς, ενώ επιχειρεί να κινηθεί προς τη Φλώρινα, δέχεται αιφνιδιαστική επίθεση από τουρκικές δυνάμεις στο Σόροβιτς (Αμύνταιο), οι οποίες, αφού στην αρχή την καθλώνουν, κατόπιν την τρέπουν σε άτακτη φυγή προς την Κοζάνη.

22 Οκτωβρίου 1912

Σώμα Προσκόπων υπό τον Οπλαρχηγό του Μακεδονικού Αγώνα Γιαγλή, διώχνει την τουρκική φρουρά της Νιγρίτας και απελευθερώνει την πόλη.

Το αντιτορπιλικό *Ιέραξ* υπό τον Κυβερνήτη Α. Βρατσάνο αποβιβάζει ναυτικό άγημα και απελευθερώνει τα Ψαρά.

24 Οκτωβρίου 1912

Μονάδες του ελληνικού στόλου απελευθερώνουν το στρατηγικής σημασίας νησί Τένεδος.

26 Οκτωβρίου 1912

Ο αρχιστράτηγος των τουρκικών δυνάμεων στη Μακεδονία Ταζίν Πασάς αντιλαμβάνεται ότι οι ελληνικές δυνάμεις έχουν αποκλείσει κάθε δρόμο διαφυγής και αναγκάζεται να συνθηκολογήσει. ***Παραδίδεται η τουρκική φρουρά της Θεσσαλονίκης.*** 25.000 οπλίτες, 1.000 αξιωματικοί, 1.200 ίπποι και 70 πυροβόλα πέφτουν στα χέρια των Ελλήνων. Με διαφορά ωρών φτάνουν στην περιοχή η VII Βουλγαρική Μεραρχία και σερβικά αποσπάσματα, δημιουργώντας ένταση που προοιωνίζει δεινά στο άμεσο μέλλον. Ο Βούλγαρος στρατηγός Θεοδώρωφ αξιώνει να επιτραπεί η είσοδος της μεραρχίας στην πόλη, αν και στο μεταξύ έχει ενημερωθεί εγγράφως για τη συνθηκολόγηση.

Ταξιαρχία ιππικού του ελληνικού στρατού μετά από αγώνα, απελευθερώνει το Λαγκαδά.

27 Οκτωβρίου 1912

Ο ελληνικός στρατός εισέρχεται θριαμβευτικά στη Θεσσαλονίκη.

Απελευθερώνεται η Ελευθερούπολη από τον Οπλαρχηγό του Μακεδονικού Αγώνα Καπετάν Δούκα.

28 Οκτωβρίου 1912

Ο Ελληνικός Στρατός Ηπείρου καταλαμβάνει τα Πέντε Πηγάδια (στενωπό στη μέση της διαδρομής Άρτας – Ιωαννίνων) και το χωριό Κλεισούρα.

Ο Κωνσταντίνος αντιδρά έντονα στο βουλγαρικό αίτημα για είσοδο στη Θεσσαλονίκη. Επιτρέπει μόνο για λόγους αβροφροσύνης την είσοδο δύο ταγμάτων στην πόλη, των οποίων ηγούνται οι πρίγκιπες Βόρις και Κύριλλος.

31 Οκτωβρίου 1912

Απελευθερώνεται το Μέτσοβο από μικτό στρατιωτικό απόσπασμα υπό τον Αντισυνταγματάρχη Μήτσα. Τον αγώνα βοηθά τμήμα από 53 εθελοντές Κρήτες υπό τον Γ. Σκουλά.

2 Νοεμβρίου 1912

Το αντιτορπιλικό *Θύελλα* αποβιβάζει στη Δάφνη του Αγίου Όρους άγημα από 40 άνδρες, οι οποίοι απελευθερώνουν τις Καρυές. Αργότερα το θωρηκτό *Αβέρωφ* και τα αντιτορπιλικά *Ιέραξ* και *Πάνθηρ* αποβιβάζουν στην Αμμουλιανή Χαλκιδικής άγημα 200 ανδρών οι οποίοι καταλαμβάνουν τη διώρυγα του Ξέρξη. Η ελληνική σημαία κυματίζει στο Άγιο Όρος. Η τουρκική φρουρά συλλαμβάνεται και εγκαθίσταται πολιτικός και στρατιωτικός διοικητής στις Καρυές.

Οι Τούρκοι αγωνίζονται ηρωικά κατά οκτώ βουλγαρικών μεραρχιών στη Θράκη υπό την ηγεσία του Ράτκο Δημητρίεφ αλλά αναγκάζονται να υποχωρήσουν στη γραμμή της Τσαλτάτζας, περίπου σαράντα χιλιόμετρα από την Κωνσταντινούπολη.

4 Νοεμβρίου 1912

Ελληνικό ναυτικό άγημα υψώνει την ελληνική σημαία και απελευθερώνει την Ικαρία. Ισχυρές τουρκικές δυνάμεις με ορεινή πυροβολαρχία υπό τον Μεχμέτ Πασά, προσβάλλουν τη Σιάτιστα. Τα ελληνικά τμήματα αποκρούουν τους Τούρκους και διασώζουν την πόλη και 30.000 γυνακόπαιδα της περιοχής, τα οποία κατέφυγαν εκεί για ασφάλεια.

5 Νοεμβρίου 1912

Οι Σέρβοι νικούν τους Τούρκους στο Μοναστήρι και κινούνται προς το Δυρράχιο. Εθελοντικά σώματα Ηπειρωτών και 200 Κρητών υπό τον Ταγματάρχη Σπύρο Σπυρομήλιο, αποβιβάζονται στη Χειμάρρα και μετά από σύντομο αγώνα αιχμαλωτίζουν την τουρκική φρουρά και απελευθερώνουν την πόλη.

Μετά από αγώνα δύο ημερών, η VI Μεραρχία εκδιώκει τους Τούρκους και εισέρχεται στην Άρμισσα της Έδεσσας.

6 Νοεμβρίου 1912

Το 8^ο Σύνταγμα Ευζώνων απελευθερώνει το χωριό Κέλλη της Φλώρινας.

7 Νοεμβρίου 1912

Το 1^ο Σύνταγμα Ιππικού του ελληνικού στρατού απελευθερώνει τη Φλώρινα.

8 Νοεμβρίου 1912

Ναυτικό άγημα και δύναμη 1.000 ανδρών υπό τον Αλέξανδρο Μανουσάκη, που επιβαίνουν στο θωρηκτό *Αβέρωφ* και σε τρία επίτακτα ατμόπλοια, αποβιβάζονται στη Μυτιλήνη. Η τουρκική φρουρά συμπύσσεται στο εσωτερικό του νησιού.

9 Νοεμβρίου 1912

Το торπιλοбόλο 14, με κυβερνήτη τον υποπλοίαρχο Π. Αργυρόπουλο, μπαίνει στο λιμάνι του Αϊβαλιού και βυθίζει την τουρκική κανονιοφόρο *Τραπεζούς*.

11 Νοεμβρίου 1912

Απελευθερώνεται η Καστοριά από την III Μεραρχία και το 1^ο Σύνταγμα Ιππικού. Η Σάμος υπό τον Θεμιστοκλή Σοφούλη επαναστατεί και κηρύσσει την ένωσή της με την Ελλάδα η οποία δεν την αναγνωρίζει προσωρινά για διπλωματικούς λόγους. Συγκρότημα του 7^{ου} Συντάγματος Πεζικού και μεταφέρεται με τα ατμόπλοια *Πατρίς*, *Σαπφώ* και *Εριέττα* με την υποστήριξη μοίρας ευδρόμων του στόλου, αποβιβάζεται νότια του λιμανιού της Χίου.

12 Νοεμβρίου 1912

Ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις αντιμετωπίζουν με επιτυχία τουρκική επίθεση και υψώνουν τελικά την ελληνική σημαία στην πρωτεύουσα της Χίου.

13 Νοεμβρίου 1912

Πεθαίνει ο πατριάρχης Ιωακείμ Γ'. Επί των ημερών του αναδιοργανώθηκε πλήρως το πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως.

15 Νοεμβρίου 1912

Ο Αλβανός Ισμαήλ Κεμάλ Μπέης κηρύσσει από τον Αυλώνα την ανεξαρτησία της Αλβανίας.

20 Νοεμβρίου 1912

Μετά τις νίκες των βαλκανικών συμμάχων, η Πύλη ζητά ανακωχή.

Σερβία, Μαυροβούνιο και Βουλγαρία συμφωνούν με την Τουρκία σε δεκαπενθήμερη ανακωχή στο Μπαχτσέκιϊ της Τσατάλτζας και έναρξη ειρηνευτικών συνομιλιών στο Λονδίνο. Η Ελλάδα αρνείται, επειδή δεν προβλέπεται παράδοση των Ιωαννίνων.

22 Νοεμβρίου 1912

Η ναυτική μοίρα του Ιονίου βομβαρδίζει τον Αυλώνα και καταλαμβάνει το νησί Σάσσωνα.

24 Νοεμβρίου 1912

Ελληνικό απόσπασμα απελευθερώνει τους Αγίους Σαράντα στη Βόρειο Ήπειρο, αλλά λόγω ισχυρών πιέσεων από τους Οθωμανούς υποχωρεί προς την Κέρκυρα.

26 Νοεμβρίου 1912

Έλληνες Γαριβαλδιστοί Ερυθροχίτωνες υπό τον Αλέξανδρο Ρώμα κυριεύουν έπειτα από σκληρή μάχη το ύψωμα Δρίσκος Ιωαννίνων.

27 Νοεμβρίου 1912

Η Αλβανία παρουσιάζει τη νέα της σημαία: το δικέφαλο αετό του Βυζαντίου σε φόντο κόκκινο.

29 Νοεμβρίου 1912

Σφοδρότατη τουρκική αντεπίθεση αναγκάζει τους Έλληνες να υποχωρήσουν από το ύψωμα Δρίσκος Ιωαννίνων. Ο ποιητής Λαυρέντιος (Λορέντζος) Μαβίλης, λοχαγός του Ελληνικού στρατού, φονεύεται στη μάχη.

Σύνταγμα Κρητών απελευθερώνει το χωριό Πέστα Ιωαννίνων και έρχεται σε επαφή με την κύρια γραμμή αντίστασης των Τούρκων στην Ήπειρο στην οχυρωμένη γραμμή Μπιζανίου.

1 Δεκεμβρίου 1912

Καταλαμβάνονται τα υψώματα της Αετοράχης κοντά στα Ιωάννινα.

3 Δεκεμβρίου 1912

Ναυμαχία της Έλλης. Ελληνικός στόλος, με επικεφαλής το θωρηκτό Αβέρωφ και τον Ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη, ναυμαχεί με τον τουρκικό κοντά στα Δαρδανέλια. Ο τουρκικός στόλος τρέπεται σε φυγή και υποχωρεί στα στενά. Αρχίζει στο Λονδίνο ειρηνευτική διάσκεψη.

5 Δεκεμβρίου 1912

Για πρώτη φορά στην ιστορία, οι Έλληνες χρησιμοποιούν αεροπλάνα για βομβαρδισμό στο Μπιζάνι.

7 Δεκεμβρίου 1912

Ο ελληνικός στρατός μπαίνει στην Κορυτσά. Διεξάγονται σκληρές μάχες μεταξύ τριών ελληνικών μεραρχιών και των Τούρκων οι οποίοι προσπαθούν να εμποδίσουν την κίνηση των Ελλήνων προς τα Ιωάννινα μέσω Λεσκοβικίου.

8 Δεκεμβρίου 1912

Μεταφέρονται ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις από το μέτωπο της Μακεδονίας σε αυτό της Ηπείρου.

Παραδίδεται η τουρκική φρουρά στη Μυτιλήνη μετά από μάχη στην περιοχή του χωριού Κλαπάδου. Ολόκληρη η Λέσβος καθίσταται ελεύθερη.

9 Δεκεμβρίου 1912

Το υποβρύχιο *Δέλφιν* με κυβερνήτη τον Σ. Παπαρρηγόπουλο εκτελεί την πρώτη (αποτυχημένη) τορπιλική επίθεση στον κόσμο, ενώ βρίσκεται σε κατάδυση, εναντίον του τουρκικού καταδρομικού *Μετζετιέ*.

21 Δεκεμβρίου 1912

Μετά από μάχες στο εσωτερικό του νησιού της Χίου η τουρκική φρουρά από 37 αξιωματικούς και 1.800 οπλίτες παραδίδεται.

24 Δεκεμβρίου 1912

Η ειρηνευτική διάσκεψη στο Λονδίνο βρίσκεται σε αδιέξοδο εξαιτίας της τουρκικής αδιαλλαξίας. Η υπόθεση της ανεξαρτησίας της αποκομμένης πλέον από την Οθωμανική Αυτοκρατορία Αλβανίας προχωρεί με γρήγορους ρυθμούς στο διπλωματικό χώρο. Τα Ιωάννινα διατρέχουν τον κίνδυνο να συμπεριληφθούν στο επωαζόμενο νέο κράτος.

1913

- Ο Γ. Παπανδρέου νυμφεύεται τη Σοφία Μινέικο.
- Ιδρύεται από τον Ευάγγελο και τον Σωτ. Παπαστράτο η ομόρρυθμη καπνεμπορική εταιρεία «Αφοι Παπαστράτου».
- Ο Χρήστος Κάκαλος πατάει το πόδι του στην ψηλότερη κορυφή του Ολύμπου, τον Μύτικα (2.917μ), μαζί με τους Ελβετούς Φ. Μπουασονά και Ν. Μπο Μποβί, και γίνεται ο πρώτος –γνωστός– Έλληνας που κατακτά τον Όλυμπο.
- Ο ολυμπιονίκης της Στοκχόλμης Κ. Τσικλητήρας πεθαίνει στο μέτωπο από μηνιγγίτιδα.
- Γεννιέται ο Μιχάλης Μούσκος, μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο θεατρικός συγγραφέας, στιχουργός, δημοσιογράφος και σκηνοθέτης Αλέκος Σακελλάριος.
- Γεννιέται στην Άνω Μέλπεια της Μεσσηνίας ο δημοσιογράφος, θεατρικός συγγραφέας και σεναριογράφος Ασημάκης Γιαλαμάς.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο ηθοποιός Λάμπρος Κωνσταντάρας.
- Γεννιέται τον Απρίλιο στη Ζάτουνα Γορτυνίας ο ηθοποιός Μίμης Φωτόπουλος.
- Γεννιέται στα Γιάννενα ο πεζογράφος Δημ. Χατζής.
- Γεννιέται στην Ροδοδάφνη Αιγιάλειας ο δάσκαλος της εκκλησιαστικής μουσικής Σπύρος Περιστέρης.

1 Ιανουαρίου 1913

Το τουρκικό καταδρομικό *Χαμιδιέ* διασπά τον αποκλεισμό των Στενών από τον Ελληνικό στόλο και αρχίζει πολύμηνη περιπλάνηση στη Μεσόγειο. Κυριότερο θύμα του είναι το βοηθητικό πλοίο Μακεδονία το οποίο πυρπολεί στο λιμάνι της Σύρου.

3 Ιανουαρίου 1913

Ανατίθεται στο διάδοχο Κωνσταντίνο η διοίκηση του μετώπου στην Ήπειρο.

5 Ιανουαρίου 1913

Ναυμαχία της Λήμνου: Η νέα απόπειρα του τουρκικού στόλου να βγει στο Αιγαίο καταλήγει σε πανωλεθρία. Ο τουρκικός στόλος κλείνεται και πάλι στα στενά των Δαρδανελλίων, αυτή τη φορά έως το τέλος του πολέμου. Ο ελληνικός ναυτικός αποκλεισμός στερεί στις τουρκικές δυνάμεις 200.000 έως 400.000 πρόσθετο στρατό στα πεδία των επιχειρήσεων.

21 Ιανουαρίου 1913

Διακόπτονται οι συνομιλίες στο Λονδίνο μεταξύ της Πύλης και των Σέρβων, Μαυροβουνίων και Βουλγάρων εξαιτίας ενός φιλοπόλεμου πραξικοπήματος που εκδηλώνεται στην Κωνσταντινούπολη από Νεότουρκους αξιωματικούς. Το γεγονός θορυβεί του συμμάχους και τους πείθει να αρχίσουν και πάλι τις επιχειρήσεις.

24 Ιανουαρίου 1913

Πραγματοποιείται η πρώτη παγκοσμίως πολεμική αποστολή ναυτικής συνεργασίας, στα Δαρδανέλια. Ο λοχαγός Μιχαήλ Μουτούσης και ο υποπλοίαρχος Αριστείδης Μωραϊτίνης, πετούν με το υδροπλάνο Ναυτίλος και καταρτίζουν σχεδιάγραμμα των θέσεων του τουρκικού στόλου εναντίον του οποίου ρίχνουν τέσσερις βόμβες.

26 Ιανουαρίου 1913

Η Τουρκία βρίσκεται σε αναβρασμό στο εσωτερικό. Την κυβέρνηση ασκεί το Φιλελεύθερο Κόμμα με επικεφαλής τον γηραιό Μεγάλο Βεζίρη Κιαμίλ Πασά και υπουργό στρατιωτικών τον Ναζίμ Πασά. Οι Νεότουρκοι καιροφυλακτούν αναζητώντας ευκαιρία να ανακτήσουν την αρχή. Μετά την παραχώρηση της Αδριανούπολης στη Βουλγαρία κατ' απαίτηση των Μεγάλων Δυνάμεων, οι ηγέτες του κινήματος Ταλαάτ και Εμβέρ συγκεντρώνουν οπαδούς, κατευθύνονται στο κτίριο που συνεδριάζει η κυβέρνηση και σκοτώνουν τον υπουργό στρατιωτικών. Ο Μεγάλος Βεζίρης αναγκάζεται σε παραίτηση και οι Νεότουρκοι είναι πλέον ελεύθεροι να κυβερνήσουν.

19 Φεβρουαρίου 1913

Έναρξη της τελικής επίθεσης για την απελευθέρωση των Ιωαννίνων, με προπαρασκευαστικά πυρά πυροβόλων κατά των τουρκικών θέσεων στο Μπιζάνι.

20 Φεβρουαρίου 1913

Πραγματοποιείται γενική επίθεση του ελληνικού στρατού υπό τον ταγματάρχη Βελισσάριο. Καταλαμβάνονται ισχυρές τουρκικές θέσεις και αποκόπτεται η επικοινωνία των Ιωαννίνων με το Μπιζάνι. Ο τούρκος διοικητής Εσάτ Πασάς παραδίδει την πόλη των Ιωαννίνων και το Μπιζάνι. Αιχμαλωτίζονται 1.000 Τούρκοι αξιωματικοί, 32.000 οπλίτες και 108 πυροβόλα. Βούλγαροι εξαπολύουν ισχυρή αιφνιδιαστική επίθεση εναντίον της Νιγρίτας σε συνδυασμό με τη δράση βουλγαρικών τμημάτων μέσα στην πόλη. Μετά από αγώνα τριών ημερών, οι Βούλγαροι υποχωρούν στις Σέρρες και όσοι παραμένουν στην πόλη αιχμαλωτίζονται.

21 Φεβρουαρίου 1913

Ο ελληνικός στρατός εισέρχεται στα Ιωάννινα.

23 Φεβρουαρίου 1913

Απελευθερώνεται το Λεσκοβίκι της Βόρειας Ηπείρου από την ΙΙΙ Μεραρχία το οποίο αργότερα με τη Συνθήκη της Φλωρεντίας παραχωρείται στο νεοσύστατο κράτος της Αλβανίας.

24 Φεβρουαρίου 1913

Απελευθερώνονται η Κόνιτσα από απόσπασμα της V Μεραρχίας και η Πάργα.

25 Φεβρουαρίου 1913

Το απόσπασμα Αχέροντα απελευθερώνει το Νεοχώρι και τις Φιλιάτες.

27 Φεβρουαρίου 1913

Απελευθερώνεται η Πρεμετή από την ΙΙΙ Μεραρχία.

2 Μαρτίου 1913

Διλοχία του Ελληνικού Στρατού που επιβαίνει στο οπλιταγωγό *Θεσσαλία* το οποίο συνοδεύεται από το θωρηκτό *Σπέτσαι* και τα αντιτορπιλικά *Νίκη* και *Βέλος* αποβιβάζεται στη Σάμο, το τελευταίο νησί του Αιγαίου που απελευθερώνεται αυτή τη περίοδο από τα ελληνικά ναυτικά αγήματα.

3 Μαρτίου 1913

Απελευθερώνονται το Αργυρόκαστρο και το Δέλβινο, την επομένη οι Άγιοι Σαράντα και την μεθεπομένη το Τεπελένι. Ο ελληνικός στρατός φτάνει στα όρια των εδαφικών διεκδικήσεων στην Αλβανία.

4 Μαρτίου 1913

Αεροσκάφος *Bleriot* με κυβερνήτη τον έφεδρο ανθυπολοχαγό του μηχανικού Εμμ. Αργυρόπουλο και παρατηρητή τον ιδιώτη Κων. Μάνο, συντρίβεται εξαιτίας μηχανικής βλάβης κοντά στο Λαγκαδά και σκοτώνονται τα δύο μέλη του πληρώματος. Είναι οι πρώτοι νεκροί στην ιστορία της στρατιωτικής αεροπορίας στην Ελλάδα.

5 Μαρτίου 1913

Δολοφονείται στη Θεσσαλονίκη ο βασιλιάς Γεώργιος Α' από έναν ανισόρροπο, σύμφωνα με τις δηλώσεις των επίσημων αρχών, άτομο, τον Αλέξανδρο Σχινά. Ο τελευταίος αυτοκτονεί πέφτοντας από το Λευκό Πύργο. Τα αίτια του φόνου παραμένουν αδιευκρίνιστα.

8 Μαρτίου 1913

Ανεβαίνει στο θρόνο ο πρωτότοκος γιος του Γεωργίου Α΄, πρίγκιπας Κωνσταντίνος Α΄, κουνιάδος από αδελφή του Κάιζερ της Γερμανίας Γουλιέλμου Β΄.

13 Μαρτίου 1913

Οι Βούλγαροι εισέρχονται στην Αδριανούπολη.

31 Μαρτίου 1913

Η Βουλγαρία συνάπτει ανακωχή με την Τουρκία.

22 Απριλίου 1913

Υπογράφεται Ελληνοσερβικό πρωτόκολλο, το οποίο περιγράφει αδρά τα Ελληνοβουλγαρικά και Ελληνοσερβικά σύνορα. Παράλληλα προβλέπονται αμοιβαίες εγγυήσεις σε περίπτωση βουλγαρικής επίθεσης.

6 Μαΐου 1913

Σοβαρά επεισόδια λαμβάνουν χώρα ανάμεσα σε ελληνικές και βουλγαρικές μονάδες στον Αγγίστα ποταμό νοτιοανατολικά των Σερρών.

8-18 Μαΐου 1913

Βουλγαρική προσπάθεια απώθησης των ελληνικών δυνάμεων στο Παγγαίο καταλήγει σε θερμό επεισόδιο. Σποραδικές συγκρούσεις σημειώνονται στην περιοχή Νιγρίτας Σερρών.

17 Μαΐου 1913

Υπογράφεται η **Συνθήκη Ειρήνης του Λονδίνου** με την οποία τερματίζεται ο πόλεμος στα Βαλκάνια. Με αυτήν η Τουρκία χάνει το μέρος των ευρωπαϊκών κτίσεων της δυτικά της γραμμής Αίνου – Μήδειας οι οποίες παραχωρούνται στους Βαλκάνιους συμμάχους. Στην Ελλάδα αποδίδονται τα νησιά του Αιγαίου τα οποία είχαν ήδη απελευθερωθεί από τον Ελληνικό Στρατό. Η Υψηλή Πύλη βάσει του άρθρου 4, παραιτείται όλων των κυριαρχικών δικαιωμάτων επί της Κρήτης. Το καθεστώς των νησιών του Βορείου Αιγαίου αφήνεται να αποφασιστεί αργότερα από τις Μεγάλες Δυνάμεις οι οποίες υποχρεώνουν την Ελλάδα να αποσύρει τα στρατεύματά της από την Β. Ήπειρο. Σημαντικός είναι ο όρος που προβλέπει τη δημιουργία της Αλβανίας.

Η Βουλγαρία σηκώνει το μεγαλύτερο βάρος του μέχρι τώρα Α΄ Βαλκανικού πολέμου, παρατάσσοντας όσους στρατιώτες παρέταξαν όλοι οι υπόλοιποι σύμμαχοι και συγκρατώντας στη Θράκη το κύριο σώμα του οθωμανικού στρατού, που ενισχυόταν συνεχώς με ασιατικές μονάδες. Οι επίπονοι και πολυαίμακτοι αγώνες, τους απομακρύνουν από το κύριο πεδίο των εθνικών τους διεκδικήσεων, τη Μακεδονία. Το Μακεδονικό ζήτημα είναι για τους Βούλγαρους επί πολλές δεκαετίες κεντρικό εθνικό και πολιτικό ζήτημα και η εγκατάλειψή του θεωρείται γι' αυτούς αδιανόητη.

19 Μαΐου 1913

Υπογράφεται στη Θεσσαλονίκη Ελληνοσερβική αμυντική συνθήκη από τον Έλληνα Πρεσβευτή στο Βελιγράδι Ιωάννη Αλεξανδρόπουλο και το Σέρβο Πρεσβευτή στην Αθήνα Μαθία Μπόσκοβοτς.

16 Ιουνίου 1913

Οι Βούλγαροι εξαπολύουν επίθεση κατά σερβικών και κατά ελληνικών θέσεων κυρίως στη Γευγελή στη Νιγρίτα. Λόγω του αιφνιδιασμού οι Βούλγαροι αρχικά έχουν επιτυχίες καταλαμβάνοντας την Νιγρίτα και την Ελευθερούπολη. Έλληνες και Σέρβοι όμως γρήγορα αντιλαμβάνονται ότι πρόκειται για ακήρυχτο πόλεμο και προετοιμάζονται για αντεπίθεση. Αρχίζει ο **Β΄ Βαλκανικός πόλεμος**.

17 Ιουνίου 1913

Η Ελληνική κυβέρνηση αποφασίζει γενική αντεπίθεση και εκκαθαρίζεται η πόλη της Θεσσαλονίκης από τα δύο βουλγαρικά τάγματα.

18 Ιουνίου 1913

Λόγω της άρνησης των βουλγαρικών στρατευμάτων να αποσύρουν τα τμήματά τους από τη Θεσσαλονίκη, η II Μεραρχία τα αναγκάζει να παραδοθούν μετά από ολονύκτια συμπλοκή. Αιχμαλωτίζονται 19 αξιωματικοί, 1.260 οπλίτες και 80 Κομιτατζίδες.

19 Ιουνίου 1913

Πραγματοποιείται ταυτόχρονη ελληνική και σερβική αντεπίθεση κατά των βουλγαρικών θέσεων. Η αριθμητική και ποιοτική υπεροχή των επιτιθεμένων αναμετράται με τον φανατισμό και το πείσμα από την άλλη πλευρά.

20 Ιουνίου 1913

Ο ελληνικός στρατός απελευθερώνει τη Γευγελή και τη Νιγρίτα.

19-21 Ιουνίου 1913

Ο ελληνικός στρατός συντρίβει τον βουλγαρικό στη **μάχη του Κιλκίς – Λαχανά**. Η μάχη – αληθινό σφαγείο - κοστίζει στους Έλληνες 10.000 άνδρες εκτός μάχης. Οι απώλειες σε αξιωματικούς –σκοτώθηκαν 6 διοικητές συνταγμάτων- προκαλεί οργανωτική κρίση στο στράτευμα η συνοχή του οποίου κρατιέται χάρη στο φανατισμό των ημερών. Συλλαμβάνονται 2.500 Βούλγαροι και κυριεύεται παντός είδους στρατιωτικό υλικό.

23 Ιουνίου 1913

Ο Ελληνικός Στρατός (III και X Μεραρχίες) μετά από διήμερο αγώνα, απελευθερώνουν τη Δοϊράνη.

26 Ιουνίου 1913

Ο πόλεμος γίνεται γρήγορα ολοκληρωτικός καθώς γενικεύονται οι κατοπιήσεις αμάχων. Η Χ Μεραρχία μετά από διήμερο σκληρό αγώνα εκδιώκει τους Βούλγαρους από την οροσειρά της Κερκίνης (Μπέλες) και κατέρχεται στην κοιλάδα της Στρώμιτσας.

Το αντιτορπιλικό *Δόξα* υπό τον Πλωτάρχη Κριεζή και τα ανιχνευτικά *Πάνθηρ* και *Ιέραξ* εισπλέουν στο λιμάνι της Καβάλας και άγημα από το αντιτορπιλικό *Δόξα* αποβιβάζεται και απελευθερώνει την πόλη.

27-28 Ιουνίου 1913

Επιλαρχία ιππικού διαβαίνει το Στρυμόνα ποταμό μαζί με την VI Μεραρχία από τον πόρο του χωριού Αγριόλευκας, κατευθύνεται προς το Σιδηρόκαστρο και το απελευθερώνει. Πριν υποχωρήσουν οι Βούλγαροι λεηλατούν την πόλη και σφάζουν το Μητροπολίτη Κωνσταντίνο και 100 προκρίτους.

Οι επιθέσεις της Ρουμανίας και της Τουρκίας αναγκάζουν τη Βουλγαρία να συμπτυχθεί προς το Νευροκόπι, την Τζουμαγιά και την Κρέσνα για να περιορίσει το μέτωπο και να εξοικονομήσει δυνάμεις.

28 Ιουνίου 1913

Εμπροσθοφυλακή της VII Μεραρχίας, αφού ανατρέπει μικρή βουλγαρική αντίσταση, απελευθερώνει τις εσπερινές ώρες την πόλη των Σερρών.

30 Ιουνίου 1913

Οι Βούλγαροι πριν εγκαταλείψουν την πόλη της Δράμας προβαίνουν σε λεηλασίες και βανδαλισμούς. Καίουν την κωμόπολη Δοξάτο και σφάζουν περισσότερους από 3.000 κατοίκους κυρίως γυναικόπαιδα.

1 Ιουλίου 1913

Το 21° Σύνταγμα Πεζικού της VII Μεραρχίας προελαύνει από το σιδηροδρομικό σταθμό Αγγίστας και απελευθερώνει τη Δράμα. Οι Βούλγαροι υποχωρούν προς τα ανατολικά και βόρεια, προβαίνοντας σε βανδαλισμούς.

6 Ιουλίου 1913

Η VII Μεραρχία απελευθερώνει το Κάτω Νευροκόπι.

7 Ιουλίου 1913

Απελευθερώνεται το Πέτσοβο.

10 Ιουλίου 1913

Τμήμα της I Μεραρχίας καταλαμβάνει τα στενά της Κρέσνας στο βουλγαρικό έδαφος.

12 Ιουλίου 1913

Αγήματα του ελληνικού στόλου από τα αντιτορπιλικά *Σπέτσει*, *Ύδρα* και *Ασπίς*, υπό τον πλοίαρχο Γκίνη, απελευθερώνουν το Ντεντέαγας (σημερινή Αλεξανδρούπολη).

Η VII Ελληνική Μεραρχία απελευθερώνει την Ξάνθη.

11-14 Ιουλίου 1913

Ο ελληνικός στρατός βρίσκεται αντιμέτωπος με το σύνολο των βουλγαρικών δυνάμεων στην τριπλή μάχη Ογνιάρ Μαχαλά-Σιμιτλή-Τρέσκοβο. Βουλγαρική αντεπίθεση αιφνιδιάζει τον ελληνικό στρατό. Σημαντικά τμήματα υποχωρούν με αταξία.

Ημιλαρχία της VIII Ελληνικής Μεραρχίας απελευθερώνει την Κομοτηνή.

17 Ιουλίου 1913

Μάχη του Πρεντέλ Χαντ. Απελευθερώνονται οι Φέρες.

Στο Βουκουρέστι σε συνδιάσκεψη των εμπόλεμων στην οποία μετέχει ο Πρωθυπουργός Ελ. Βενιζέλος, αποφασίζεται πενθήμερη αναστολή των εχθροπραξιών, η οποία να αρχίζει από το μεσημέρι της 18 Ιουλίου.

18 Ιουλίου 1913

Στη μάχη της Τζουμαγιάς ο Ελληνικός στρατός αντιμετωπίζει με θάρρος και αποφασιστικότητα τις βουλγαρικές επιθέσεις, αλλά φτάνει πλέον στα όρια της αντοχής του. Εφαρμόζεται η Βουλγαροελληνική ανακωχή η οποία προλαμβάνει τα χειρότερα.

Ο Β' Βαλκανικός πόλεμος αφήνει για την Ελλάδα 2.500 νεκρούς και 20.000 τραυματίες σε ένα στράτευμα 120.000 – 140.000 ανδρών.

28 Ιουλίου 1913

Υπογράφεται η **Συνθήκη του Βουκουρεστίου** η οποία καθορίζει τα σύνορα της Βουλγαρίας με την Ελλάδα, τη Σερβία και τη Ρουμανία. Με την συνθήκη η Σερβία προσαρτεί τη βόρεια Μακεδονία, η Ρουμανία αποσπά από τη Βουλγαρία τη νότια Δοβρουτσά και η Ελλάδα παίρνει την Ανατολική Μακεδονία, συμπεριλαμβανομένης της Καβάλας. Από τα εδαφικά κέρδη του Α' Βαλκανικού Πολέμου η Βουλγαρία διατηρεί μόνο τη Δυτική Θράκη, με μοναδική διέξοδο στη θάλασσα το λιμάνι του Ντεντέαγας (Αλεξανδρούπολη).

8 Αυγούστου 1913

Ο Ελληνικός στρατός εκκενώνει τη Δυτική Θράκη εφαρμόζοντας τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου.

1 Νοεμβρίου 1913

Με τη **Σύμβαση των Αθηνών** τερματίζεται η εμπόλεμη κατάσταση μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας και αποκαθίστανται οι διπλωματικές σχέσεις των δύο χωρών.

10 Νοεμβρίου 1913

Ιδρύεται το Εργατικό Κέντρο Αθήνας.

Δεκέμβριος 1913

Ο Ταλαάτ Πασά, ένας των επικεφαλής της τριανδρίας του κινήματος των Νεότουρκων συμφωνεί με τον πρεσβευτή της Γερμανίας για την αποστολή γερμανικής στρατιωτικής αποστολής που θα αναδιοργανώσει τον τουρκικό στρατό.

1 Δεκεμβρίου 1913

Υψώνεται στο φρούριο των Χανίων Φιρκά η Ελληνική Σημαία.

Η Ελλάδα εξέρχεται από τους Βαλκανικούς Πολέμους σχεδόν διπλάσια σε έκταση (από 63.211 τετρ. χλμ φτάνει τα 120.308 τετρ. χλμ) και υπερδιπλάσια σε πληθυσμό (από 2.631.952 φτάνει τους 4.718.221 κατ.).

4 (17) Δεκεμβρίου 1913

Με το **Πρωτόκολλο της Φλωρεντίας** καθορίζονται τα σύνορα του νεοδημιουργηθέντος αλβανικού κράτους. Παραχωρούνται στην Αλβανία η Χειμάρρα, οι Άγιοι Σαράντα, το Δέλβινο, το Τεπελένι, το Αργυρόκαστρο, η Κορυτσά και άλλες ελληνικές πόλεις. Οι Μεγάλες Δυνάμεις που μετέχουν στη συνδιάσκεψη (Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία, Ρωσία, Γερμανία και Αυστροουγγαρία) θέτουν ως μοναδικό κριτήριο γι' αυτή τους την απόφαση τη γλώσσα. Μετά από έντονη διαμαρτυρία και αντιδράσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης, οι Πρεσβευτές των Μεγ. Δυνάμεων στο Λονδίνο δίδουν διακοίνωση με την οποία γνωστοποιούν ότι η απόφαση για οριστική παραχώρηση των νήσων του Αιγαίου εξαρτάται από την πλήρη συμμόρφωση της Κυβέρνησης στους όρους του Πρωτοκόλλου της Φλωρεντίας.

1914

- Καταστρεπτικοί σεισμοί πλήττουν τη Λευκάδα.
- Ιδρύεται το Βυζαντινό Μουσείο.
- Η «Σχολή Βιομηχανικών Τεχνών» μετονομάζεται σε «Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο».
- Ιδρύονται με διάταγμα της 8ης Σεπτεμβρίου τα Αστικά Σχολεία Θηλέων σε μεγάλες πόλεις της Ελλάδας από την Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία, και στον Πειραιά, την Κοζάνη και την Ιεράπετρα από τους οικείους δήμους. Οι σπουδές είναι τριετούς διάρκειας και μπορούν να εγγραφονται κορίτσια που έχουν αποφοιτήσει από εξαετές δημοτικό σχολείο. Ο επαγγελματικός χαρακτήρας των σχολείων φαίνεται τόσο από τα μαθήματα όσο και από τη δυνατότητα των αποφοίτων να κατατάσσονται ύστερα από εξετάσεις στην Α΄ τάξη του Διδασκαλείου ή άλλης επαγγελματικής σχολής. Τα διδασκόμενα μαθήματα είναι: θρησκευτικά, νέα και αρχαία ελληνική γλώσσα, ιστορία, γεωγραφία, πρακτική αριθμητική μετά λογιστικής και καταστιχογραφίας, πρακτική γεωμετρία, φυσική ιστορία, φυσική και χημεία μετ' εφαρμογών στη γεωργία, το εμπόριο και τη βιομηχανία, οικιακή οικονομία και οικιακά έργα, οικιακή παιδαγωγική, υγιεινή, νοσηλευτική, χειροτεχνία, καλλιγραφία και ιχνογραφία, μουσική, γυμναστική και ελληνικοί χοροί.
- Γεννιέται ο μετέπειτα αστρονόμος Κωνσταντίνος Χασάπης.
- Γεννιέται στη Λευκοχώρα Μεσσηνίας ο χαράκτης Τάσος.
- Γεννιέται στην Κίο της Μ. Ασίας ο ρεμπέτης Γιάννης Παπαϊωάννου.
- Γεννιέται στη Γρανιτσοπούλα Ηπείρου ο οργανοπαίχτης (κλαρίνο) Τάσος Χαλκιάς.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο ηθοποιός Αλέκος Λειβαδίτης
- Γεννιέται στη Ραχούλα Καρδίτσας το ηγετικό στέλεχος της Αριστεράς Χαρίλαος Φλωράκης.

30 Ιανουαρίου 1914

Οι Τούρκοι εφαρμόζουν σχέδιο απέλασης Ελλήνων που διαμένουν σε περιοχές της Ανατολικής Θράκης και των δυτικών παραλίων της Μ. Ασίας, επικαλούμενοι στρατιωτικούς λόγους. Οι απελάσεις γίνονται καθ' υπόδειξη Γερμανών συμβούλων οι οποίοι συνεργάζονται με τους Τούρκους ομολόγους τους.

2 Φεβρουαρίου 1914

Υπογράφεται ανάμεσα στην ελληνική κυβέρνηση και το Αγγλογαλλικό τραπεζικό συγκρότημα σύμβαση δανείου ύψους 500.000.000 γαλλικών φράγκων. Μέρος του δανείου διατίθεται για να αγοραστούν από τις ΗΠΑ δύο παλαιού τύπου θωρηκτά, τα οποία παίρνουν το όνομα «Κιλκίς» και «Λήμνος».

13 Φεβρουαρίου 1914

Επιδικάζονται στην Ελλάδα όλα τα νησιά του Αιγαίου, εκτός από την Ίμβρο, την Τένεδο και το Καστελλόριζο.

17 Φεβρουαρίου 1914

Ο Ελληνικός στρατός εγκαταλείπει τη Βόρειο Ήπειρο ύστερα από απαίτηση των Μεγάλων Δυνάμεων και συμπύσσεται στα Ελληνοαλβανικά σύνορα. Σχηματίζεται αυτόνομη κυβέρνηση της Βόρειας Ηπείρου στο Αργυρόκαστρο με προσωρινό πρόεδρο τον Χρηστάκη Ζωγράφο και κηρύσσεται αυτόνομη η περιοχή.

1 Μαρτίου 1914

Τμήματα Τουρκαλβανών δύναμης περίπου 700 ενόπλων ανδρών, επιχειρούν να εισβάλουν στη Χειμάρρα (χωριό Βούνο), αλλά αποκρούονται μετά από σκληρό αγώνα από τμήματα του στρατού της Αυτόνομης Β. Ηπείρου.

13 Απριλίου 1914

Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος συμφωνεί με τον πρωθυπουργό Ελ. Βενιζέλο να προχωρήσει η Ελλάδα σε διαπραγματεύσεις με την Τουρκία, ώστε να επιτευχθεί με ειρηνικό τρόπο η

ανταλλαγή πληθυσμών ανάμεσα στις δύο χώρες. Οι διαπραγματεύσεις ναυαγούν εξαιτίας της τουρκικής εμμονής να επιστρέψει η Ελλάδα τη Χίο και τη Μυτιλήνη.

16 Απριλίου 1914

Η Ελλάδα πλέον αποτελείται από τα Επτάνησα, την Πελοπόννησο, τη Στερεά Ελλάδα με την Εύβοια, τις Κυκλάδες, Κρήτη, Σάμο, Ικαρία, Β. Σποράδες, Χίο Μυτιλήνη, Λήμνο, Σαμοθράκη, Ήπειρο, Μακεδονία και Θάσο.

Μάιος 1914

Λίγο πριν την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου στο χώρο που καταλαμβάνει η σημερινή Τουρκία, διαβιούν 2.300.000 Έλληνες οι οποίοι αποτελούν το 20% του συνολικού πληθυσμού. Από τους υπόλοιπους, 15% είναι Αρμένιοι, 15% Κούρδοι και 15% άλλες εθνότητες όπως Άραβες. Οι Τούρκοι με δυσκολία αγγίζουν το 35% του συνολικού πληθυσμού.

Σημαντικός αριθμός μουσουλμάνων της Σερβίας, Βουλγαρίας και Ελλάδας μεταναστεύουν στη Μικρά Ασία. Διενεργείται συστηματικός διωγμός Ελλήνων πρώτα στην Αν. Θράκη και στη συνέχεια στη δυτική Μικρά Ασία. και πραγματοποιούνται λεηλασίες περιουσιών και δολοφονίες Ελλήνων. Η επιχείρηση σχεδιάζεται και εκτελείται από Γερμανούς, συμμάχους των Τούρκων μαζί με τους Νεότουρκους. Πληθυσμοί χωριών και ευρύτερων περιοχών μετατοπίζονται στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας επανδρώνοντας τα διαβόητα τάγματα εργασίας «**Αμελέ Ταμπουρού**». Πολλοί πεθαίνουν από τις κακουχίες, την πείνα και τις αρρώστιες. Η ένταση κρατάει έως τον Σεπτέμβριο.

17 Μαΐου 1914

Οι εκπρόσωποι των Μεγάλων Δυνάμεων και της επαναστατικής κυβέρνησης της Βορείου Ηπείρου υπογράφουν **πρωτόκολλο της Κέρκυρας**. Με αυτό παραχωρείται ευρεία αυτονομία στους Έλληνες της Βορείου Ηπείρου μέσα στο πλαίσιο του Αλβανικού Κράτους.

23 Ιουνίου 1914

Τμήματα του στρατού της Αυτόνομης Β. Ηπείρου απελευθερώνουν την Κορυτσά και την επομένη τη Μοσχόπολη.

25 Ιουνίου 1914

Ο Ε. Βενιζέλος προτείνει στην Συμμαχικές Δυνάμεις «Αντάντ» τη δημιουργία βαλκανικού συνασπισμού κατά της Αυστρο-Ουγγαρίας με εκχωρήσεις εδαφών σε Ρουμανία, Σερβία, Βουλγαρία, Ελλάδα και Ιταλία.

28 Ιουνίου 1914

Δολοφονείται ο διάδοχος της Αυστροουγγαρίας Φερδινάνδος και η σύζυγός του στην πρωτεύουσα της αυστροκρατούμενης Βοσνίας, Σεράγεβο από τον Βόσνιο φοιτητή Γκαβρίλο Πρίντσιπ και δίνεται το έναυσμα για την έκρηξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Η Αυστροουγγαρία κατηγορεί τη Σερβική κυβέρνηση ως υποκινήτρια της δολοφονίας. Στην πραγματικότητα η Αυστροουγγαρία επιζητεί να καταφέρει ένα αποφασιστικό πλήγμα κατά της Σερβίας προς την οποία προσβλέπουν ως ελευθερώτρια οι Σλάβοι υποτελείς των Αψβούργων.

12 Ιουλίου 1914

Η Σερβία απευθύνεται στην Ελλάδα και ζητά τη βοήθειά της για τις περιπτώσεις επιθέσεως εναντίον της από την Αυστροουγγαρία και τη Βουλγαρία.

14 Ιουλίου 1914

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει επιτακτικό αίτημα της Γερμανίας με σκοπό να ενταχθεί στο πλευρό των Κεντρικών Αυτοκρατοριών (Γερμανίας, Αυστροουγγαρίας). Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος Α΄ και ο πρωθυπουργός Ελ. Βενιζέλος μένουν σταθεροί στην απόφασή τους να παραμείνει η χώρα ουδέτερη.

28 Ιουλίου 1914

Το αυστροουγγρικό πυροβολικό αρχίζει βομβαρδισμό του Βελιγραδίου, που ουσιαστικά σημαίνει την **έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου**.

1-4 Αυγούστου 1914

Η Γερμανία κηρύσσει τον πόλεμο στη Ρωσία και τη Γαλλία. Η Βρετανία κηρύσσει τον πόλεμο στη Γερμανία.

14 Αυγούστου 1914

Ρήξη Βενιζέλου με τον υπουργό εξωτερικών Γεώργιο Στρέιτ, ο οποίος αντιτίθεται στην έξοδο της Ελλάδας στον πόλεμο.

13 Σεπτεμβρίου 1914

Τμήματα στρατού της Αυτόνομης Β. Ηπείρου από 170 άνδρες υπό τους Υπολοχαγούς Αντ. Λεοντοκιανάκη και Περ. Δρέλλια, προελαύνοντας προς τα βόρεια χωρίς διαταγή της Αυτόνομης Κυβέρνησης, εισέρχονται και απελευθερώνουν το Βεράτιο. Δέχονται επίθεση όμως από 2.000 περίπου άνδρες των αλβανικών δυνάμεων και υφίστανται μεγάλες απώλειες. Ο Υπολοχαγός Λεοντοκιανάκης και ο Οπλαρχηγός Γ. Στεφανάκος αιχμαλωτίζονται και εκτελούνται.

19 Σεπτεμβρίου 1914

Αποκαλύπτεται ότι η τουρκική κυβέρνηση έχει οργανώσει παραστρατιωτικές ομάδες οι οποίες ασχολούνται με την τρομοκρατία των ελληνικών πληθυσμών της Μ. Ασίας. Κύμα προσφύγων κατευθύνεται στην Ελλάδα.

29 Σεπτεμβρίου 1914

Η Τουρκία με την υποστήριξη των Γερμανών κλείνει τα στενά των Δαρδανελίων. Η καθαρή αυτή πολεμική πράξη επηρεάζει δυσμενώς την προσπάθεια της Αντάντ να επικοινωνεί με την Ρωσία από την πλευρά του Εύξεινου Πόντου.

14 Οκτωβρίου 1914

Ο πρωθυπουργός Ελ. Βενιζέλος ανακοινώνει στη Βουλή ότι η Ελλάδα προχωρά σε ανακατάληψη της Βόρειας Ηπείρου, αποσκοπώντας στην προστασία των ελληνικών πληθυσμών της περιοχής. Σύμφωνα με προτάσεις της Αντάντ θα αναγνωριστεί ως οριστική η ενσωμάτωση της Β. Ηπείρου με την Ελλάδα, σε περίπτωση που η χώρα δεχτεί να συμμετάσχει στο πλευρό της κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

18 Οκτωβρίου 1914

Η Ιταλία καταλαμβάνει το νησί Σάσσωνα, με αφορμή την ανακατάληψη της Β. Ηπείρου από τον Ελληνικό Στρατό. Το διατηρεί υπό την κατοχή της μέχρι το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

16 Οκτωβρίου 1914

Η Τουρκία τάσσεται στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων και Τουρκικά πολεμικά πλοία βομβαρδίζουν τις ρωσικές ακτές του Εύξεινου Πόντου. Η Ρωσία απαντά με κήρυξη πολέμου έπειτα από τρεις ημέρες.

6 Νοεμβρίου 1914

Η Κύπρος παραχωρείται από τους Τούρκους και κηρύσσεται κτήση του Βρετανικού Στέμματος. Οι Έλληνες της Κύπρου χαιρετίζουν την προσάρτηση του νησιού στη Μ. Βρετανία επειδή πιστεύουν ότι έτσι ανοίγεται ο δρόμος για την ένωση με την Ελλάδα.

12 Νοεμβρίου 1914

Το κίνημα των Νεότουρκων έχει πλέον τον ολοκληρωτικό έλεγχο της κυβερνητικής μηχανής. Ενισχύεται ο φιλοαντατικός προσανατολισμός του Βενιζέλου.

1915

- Ο Στέφανος Ξανθουδίδης εκδίδει τον *Ερωτόκριτο*.
- Γεννιέται στα Τρίκαλα ο συνθέτης, στιχουργός και τραγουδιστής Βασίλης Τσιτσάνης.
- Γεννιέται η εισηγήτρια του σύγχρονου χορού στην Ελλάδα Ραλλού Μάνου

11 Ιανουαρίου 1915

Ο Βενιζέλος πεπεισμένος για τη συντριβή της Σερβίας από την Αυστρία, αποδέχεται με ενθουσιασμό πρόταση εισόδου της Ελλάδας στον πόλεμο στο πλευρό των Συμμάχων (Αντάντ), με εδαφικά ανταλλάγματα στη Μικρά Ασία. Τα Ανάκτορα και γερμανόφιλοι κύκλοι του στρατεύματος αντιτίθενται στην κίνηση αυτή, κυρίως δε ο εκτελών χρέη αρχηγού Ιωάννης Μεταξάς.

13 Ιανουαρίου 1915

Ο Βενιζέλος σε κατ' ιδίαν συνομιλία με τον Ι. Μεταξά του λέει ότι δεν αποκλείει στο εγγύς μέλλον εκστρατεία εναντίον των Τούρκων στη Μ. Ασία στο πλευρό των Συμμάχων.

14 Ιανουαρίου 1915

Ο Ι. Μεταξάς, σε υπόμνημά του προς τον Βενιζέλο, με τίτλο «*Μικρά Ασία: δυνατότητες διανομής*», προβάλλει επιφυλάξεις σχετικά με ενδεχόμενη εκστρατεία στη Μ. Ασία.

19 Ιανουαρίου 1915

Θορυβώδη συλλαλητήρια στο Βόλο και στην Πάτρα για την αύξηση της τιμής του ψωμιού στα 80 λεπτά.

18 Φεβρουαρίου 1915

Το Υπουργείο Πολέμου της Τουρκίας στέλνει διαταγές σε όλους τους στρατιωτικούς διοικητές να απομονώσουν τους Αρμένιους στρατιώτες και αξιωματικούς, να τους υποβιβάσουν και να τους εντάξουν σε τάγματα εργασίας εξοντώνοντάς τους διμοιρία προς διμοιρία.

18-20 Φεβρουαρίου 1915

19 Φεβρουαρίου καταλαμβάνεται η Λήμνος από τους Συμμάχους της Αντάντ. Βομβαρδίζονται τα Δαρδανέλια από το συμμαχικό στόλο. Ο Βενιζέλος βλέπει το αποφασιστικό αυτό χτύπημα κατά του αντιπάλου σαν μια προσπάθεια να αρθεί το εμπόδιο της ρωσικής καθόδου στο Αιγαίο, το οποίο θίγει τα ελληνικά συμφέροντα. Επέρχεται ρήξη Βενιζέλου και Κωνσταντίνου για τη μη συμμετοχή της Ελλάδας στις επιχειρήσεις.

6 Μαρτίου 1915

Παρατείνεται η κυβέρνηση Βενιζέλου και ο Ιωάννης Μεταξάς από το στράτευμα. Ορκίζεται κυβέρνηση Γούναρη. Κύριο μέλημά της είναι να πεισθούν τα κράτη της Αντάντ για τον μετριοπαθή προσανατολισμό της Ελλάδας, να μην αποσύρουν τις προσφορές τους και να μην προβούν σε παραχωρήσεις προς την Βουλγαρία σε βάρος της Ελληνικής κυριαρχίας. Οι σύμμαχοι απαντώντας επαναλαμβάνουν όσα έχουν προτείνει στον Βενιζέλο.

14 Απριλίου 1915

Υπογράφεται στο Λονδίνο μυστική συνθήκη μεταξύ της Αντάντ και της Ιταλίας, με βάση την οποία αναγνωρίζεται η ιταλική κυριαρχία στο λιμάνι του Αυλώνα και οι αξιώσεις της Ελλάδας στη Β. Ήπειρο.

15 Απριλίου 1915

Το καθεστώς των Νεότουρκων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία αρχίζει συστηματικό διωγμό των Αρμενίων διανοούμενων και επιχειρηματιών στην Κωνσταντινούπολη, που εξελίσσεται στην αποκαλούμενη γενοκτονία των Αρμενίων στοιχίζοντας τη ζωή σε 1,5 εκατομμύρια ανθρώπους έως το 1923.

24 Απριλίου 1915

Οι Νεότουρκοι συλλαμβάνουν 200 εξέχοντες Αρμένιους της Κωνσταντινούπολης. Παράλληλα συνεχίζεται η εξόντωση των χιλιάδων Αρμενίων που είναι ενταγμένοι στον τουρκικό στρατό μετατρέποντάς τους αρχικά σε υποζύγια και αργότερα σε θύματα ομαδικών σφαγών και εκτελέσεων. Όταν ολοκληρώνεται η σφαγή των ανδρών αρχίζει η αναγκαστική εκτόπιση των γυναικοπαίδων και των γέρων στις νότιες και νοτιοανατολικές περιοχές της αυτοκρατορίας, στη συριακή έρημο. Ο δρόμος των δυστυχισμένων καθίσταται πραγματικό μαρτύριο από τις επιδρομές των διαφόρων φυλών (Κούρδων, Βεδουίνων) και ελάχιστοι φτάνουν στους προορισμούς που τους έχουν επιβάλει.

23 Μαΐου 1915

Η Ιταλία εισέρχεται στον πόλεμο στο πλευρό των Συμμάχων.

31 Μαΐου 1915

Διενεργούνται εκλογές. Οι Φιλελεύθεροι νικούν με 185 από τις 316 έδρες και ο Βενιζέλος επανέρχεται στην εξουσία.

14 Ιουνίου 1915

Ο Έλληνας υποπρόξενος στη Σαμψούντα Μ. Αποστολόπουλος γράφει: *«Οι εκ της Αμισσού και των πλησίον πόλεων και χωρίων έξωσις των Αρμενίων εξακολουθεί ανηλεής, συντελουμένη μετ' ανηκούστου τραχύτητος ... Πλείστοι Αρμένιοι, όπως αποφύγωσι τον όλεθρον, προσέρχονται εις τον μουσουλμανισμόν. Εν χωρίον παρά τον Ταρσαμπά, εξισλαμίσθη αθρόως. Εν Αμισώ εξισλαμίσθησαν μέχρι σήμερον εξήκοντα Αρμένιοι».*

6 Ιουλίου 1915

Ο Έλληνας πρόξενος στη Μερσίνα Π. Αδαμίδης επισημαίνει σε εμπιστευτική έκθεσή του την παθητική στάση των Ελλήνων απέναντι στις διώξεις των Αρμενίων που την επιβάλλει ο φόβος και η αδυσώπητη ανάγκη της αυτοπροστασίας: *«Οι ημέτεροι έχουσι και ούτοι καταληφθεί υπό απεριγράπτου δέους, φοβούμενοι μήπως, εν περιπτώσει πολέμου μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, υποστώσι τα αυτά και χείρονα, πολλοί δε τούτων είχαν ετοιμασθεί να αναχωρήσωσιν ... Εν περιπτώσει διακοπής σχέσεων και ο κατά των ημετέρων διωγμός προμηνύεται άγριος και αδυσώπητος».*

6 Αυγούστου 1915

Ο Έλληνας υποπρόξενος στο Ικόνιο Ν. Μπενετάτος κάνοντας λόγο για τη διέλευση από εκεί των караβανιών των εκτοπιζόμενων Αρμενίων, προειδοποιεί: *«Οι ενταύθα Έλληνες περιδεείς θεώνται τα γιγνόμενα, προαισθανόμενοι ότι η αυτή ίσως τύχη αναμένει και αυτούς. Διότι προ ολίγων ημερών εψιθυρίζετο μόνον, αλλά ήδη οι ενταύθα τουρκικοί κύκλοι αναφανδόν πλέον διακηρύττουν, ότι τους Αρμενίους θέλουσι ακολουθήσει οι Έλληνες».*

10 Αυγούστου 1915

Ο Ελ. Βενιζέλος συγκροτεί κυβέρνηση.

10 Σεπτεμβρίου 1915

Υπογράφεται διάταγμα επιστράτευσης μετά από συμφωνία του βασιλιά Κωνσταντίνου με τον πρωθυπουργό Ελ. Βενιζέλο.

21 Σεπτεμβρίου 1915

Η Βουλγαρία κηρύσσει επιστράτευση. Ο Βενιζέλος αποφασίζει να σταθεί στο πλευρό της Σερβίας σε περίπτωση εναντίον της επίθεσης, ενεργοποιώντας προηγούμενη συνθήκη και εκφωνεί λόγο στη Βουλή υπέρ της ανάγκης να πολεμήσει η Ελλάδα στο πλευρό των συμμάχων.

22 Σεπτεμβρίου 1915

Γαλλικά και Βρετανικά στρατεύματα αποβιβάζονται στη Θεσσαλονίκη. Η κατάσταση που δημιουργείται αποτελεί πλέον πρόκληση στη λογική. Η Ελλάδα, τυπικά τουλάχιστον ουδέτερη, κυβερνάται από γερμανόφιλη παράταξη και φιλοξενεί στο έδαφός της στρατεύματα του αντίπαλου στρατοπέδου (Αντάντ).

23 Σεπτεμβρίου 1915

Επέρχεται ρήξη μεταξύ του Βενιζέλου και του Κωνσταντίνου. Οι δύο άνδρες διαφωνούν για τη στάση της Ελλάδος έναντι των εμπόλεμων ευρωπαϊκών μεγάλων δυνάμεων.

Ο Έλληνας πρόξενος στη Μερσίνα Π. Αδαμίδης γράφει: *«Πάντες οι Αρμένιοι του Βιλαετίου Αδάνων ανερχόμενοι περίπου εις 80 χιλιάδας, εξετοπίσθησαν εις Χαλέπιον και εκείθεν εις Μεσοποταμίαν ... Κατ' αρχάς μεν ούτοι εδείκνυον θάρρος και μεγάλην αυταπάρνησιν, αλλά τελευταίως πληροφορηθέντες ότι ελάχιστοι κατορθούσι να φθάσωσιν εις τα υποδεικνυόμενα μέρη, ως και τους άλλους εξευτελισμούς και ατιμώσεις, απεθαρρύνθησαν και τελείως κατέπεσεν το ηθικόν των. Εφωράθησαν ... γυναίκες, διαβιώσασαι εντίμως και εναρέτως μετά των συζύγων των, να εγκαταλείπωσιν αυτούς επί τη απλή ιδέα ότι ίσως θα ήτο δυνατόν να*

παραμείνωσιν ενταύθα. Κατόπιν τούτων δύναται τις να φαντασθή οποῖαι συγκινητικαὶ σκηναὶ διεδραμίζοντο καθ' ἑκάστην κατὰ την εντεύθεν αναχώρησίν των ...».

5 Οκτωβρίου 1915

Ο βασιλιάς Κωνσταντῖνος εξαναγκάζει σε παραίτηση την κυβέρνηση Ελ. Βενιζέλου. Επίμαχο θέμα είναι εάν η Ελλάδα πρέπει να τηρήσει την υποχρέωσή της να δώσει βοήθεια στη Σερβία.

22 Οκτωβρίου 1915

Ορκίζεται κυβέρνηση συνασπισμού υπό τον Αλ. Ζαΐμη. Η νέα κυβέρνηση από το φόβο δυναμικής αντίδρασης των συμμάχων τηρεί φιλική στάση παρατείνοντας το καθεστώς της γενικής επιστράτευσης. Ταυτόχρονα αρνείται επίσημη προσφορά εκχώρησης της Κύπρου στην Ελλάδα ως αντάλλαγμα ελληνικής παρέμβασης στον πόλεμο. Η Βουλή αρνείται την ψήφο εμπιστοσύνης.

25 Οκτωβρίου 1915

Ορκίζεται Βενιζελική κυβέρνηση υπό τον Στέφανο Σκουλούδη η οποία σπεύδει να γνωστοποιήσει στην Αντάντ ότι σε περίπτωση υποχώρησης σερβικών και αγγλογαλλικών στρατευμάτων εντός ελληνικού εδάφους θα υποχρεωθεί, ως ουδέτερη, να προβεί στον αφοπλισμό και περιορισμό τους. Οι κυβερνήσεις της Αντάντ οργίζονται.

6 Νοεμβρίου 1915

Αρχίζει μερικός αποκλεισμός των ελληνικών ακτών από τους Συμμάχους της Αντάντ οι οποίοι τηλεσιγραφικά απαιτούν την απομάκρυνση του ελληνικού στρατού από τη Θεσσαλονίκη, την παράδοση του οδικού δικτύου μέχρι τα σύνορα και το δικαίωμα εκδίωξης και καταστροφής εχθρικών υποβρυχίων και βάσεων ανεφοδιασμού στα ελληνικά χωρικά ύδατα.

Δεκέμβριος 1915

Η Αντάντ αποφασίζει να διατηρήσει το Μακεδονικό μέτωπο και προχωρεί στην κατάληψη της Λέσβου, της Μήλου και της Σούδας.

6 Δεκεμβρίου 1915

Η κυβέρνηση Σκουλούδη διενεργεί εκλογές και κερδίζει 230 έδρες. Ανάμεσα στους βουλευτές προστίθενται 19 από τη Β. Ήπειρο. Τα βενιζελικά κόμματα απέχουν και η Εθνοσυνέλευση που προκύπτει έχει μονόπλευρο χαρακτήρα.

17 Δεκεμβρίου 1915

Οι Γερμανοί βομβαρδίζουν με αεροπλάνα τη Θεσσαλονίκη και το Συμμαχικό Στρατηγείο υπό τον στρατηγό Σαράϊν συλλαμβάνουν τους προξένους των Κεντρικών Δυνάμεων. Οι Γάλλοι καταλαμβάνουν το Καστελόριζο στην προσπάθειά τους να πείσουν την κυβέρνηση των Αθηνών να εισέλθει στον πόλεμο στο πλευρό τους.

1916

- Κατά πάσα πιθανότητα τη χρονιά αυτή ο Αϊνστάιν στέλνει επιστολή στον Κων. Καραθεοδωρή με θέμα την επίλυση ενός μαθηματικού προβλήματος, επιβεβαιώνοντας την εκτίμησή του στο πρόσωπο του μεγάλου Έλληνα μαθηματικού.
- Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος γνωστοποιεί ότι στο εξής θα δίνονται δάνεια και στις γυναίκες.
- Ιωάννης Κονδυλάκης : *Ο Πατούχας*.
- Γεννιέται ο στιχουργός και διασκεδαστής Γιώργος Οικονομίδης.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο μουσικοσυνθέτης Τάκης Μωράκης.
- Γεννιέται η ηθοποιός Αλίκη Ζωγράφου.
- Γεννιέται στη Βοστώνη ο μετέπειτα μηχανολόγος και γνωστός για το φαινόμενο *Christofilos effect*, Νικόλαος Χριστόφιλος.

11 Ιανουαρίου 1916

Τα Αγγλογαλλικά στρατεύματα καταλαμβάνουν την Κέρκυρα, για να χρησιμοποιηθεί ως τόπος συγκέντρωσης και αναδιοργάνωσης των καταλοίπων του Σερβικού Στρατού που καταλήγουν εκεί μετά την κατάρρευση της χώρας τους.

14 Μαΐου 1916

Γερμανικές δυνάμεις καταλαμβάνουν στρατηγικές θέσεις κατά μήκος των ελληνοβουλγαρικών συνόρων. Το οχυρό Ρούπελ παραδίδεται στα Γερμανοβουλγαρικά στρατεύματα. Ο διοικητής του οχυρού Ταγματάρχης Πεζικού Ι. Μαυρουδής μαζί με το Γερμανό Ίλαρχο Thiel συντάσσει πρωτόκολλο παραλαβής. Η παράδοση του οχυρού προκαλεί αισθήματα βαθιάς αγανάκτησης στον ελληνικό λαό και ιδιαίτερα στους κατοίκους των παραμεθόριων περιοχών.

18 Μαΐου 1916

Ο αποκλεισμός των ελληνικών ακτών από τον Συμμαχικό στόλο γίνεται ασφυκτικός και ο στρατηγός Σαράϊν κηρύσσει τον στρατιωτικό νόμο στην ελληνική Μακεδονία.

26 Μαΐου 1916

Οι σύμμαχοι αντιδρούν. Επιβάλλεται κατάσταση πολιορκίας στη Θεσσαλονίκη. Καταλαμβάνεται η Θάσος.

6 Ιουνίου 1916

Παραίτεται η κυβέρνηση Σκουλούδη.

9 Ιουνίου 1916

Ορκίζεται κυβέρνηση Αλέξανδρου Ζαΐμη. Οι πρεσβευτές Γαλλίας, Βρετανίας, Ρωσίας επιδίδουν τελεσίγραφο με το οποίο απαιτούν διάλυση της Βουλής, νέες εκλογές, αποστράτευση του Ελληνικού Στρατού και απομάκρυνση των Γερμανόφιλων αξιωματούχων. Το τελεσίγραφο γίνεται αποδεκτό την επομένη και ο Γάλλος πρεσβευτής ανακαλεί τον όρο περί νέων εκλογών. Τα δίκτυα κατασκοπείας όλων των δυνάμεων στην Αθήνα οργιάζουν και εξαγοράζουν συνειδήσεις.

30 Ιουνίου 1916

Πυρκαγιά καταστρέφει τη θερινή βασιλική έπαυλη στο Τατόι.

Ιούλιος 1916

Βουλγαρική επίθεση στην κεντρική Μακεδονία. Οι ελληνικές δυνάμεις αποσύρονται στο τρίγωνο Σερρών – Δράμας – Καβάλας.

Αύγουστος 1916

Οι Βούλγαροι προωθούνται στην Ανατολική Μακεδονία. Ο Ελληνικός Στρατός λαμβάνει εντολή να αποφύγει τη σύγκρουση. Οι Βουλγαρικές εμπροσθοφυλακές φθάνουν γρήγορα στις παρυφές της Καβάλας.

11 Αυγούστου 1916

Οι ιταλικές δυνάμεις που βρίσκονται στο λιμάνι του Αυλώνα επεκτείνουν την κατοχή τους προς τα νότια και ανατολικά, φτάνουν στη Χειμάρρα και απαιτούν την εκκένωση της Β. Ηπείρου από τον Ελληνικό Στρατό.

15 Αυγούστου 1916

Συγκεντρώνεται στο αγκυροβόλιο της Μήλου η Γαλλοβρετανική μοίρα πλοίων που περιλαμβάνει θωρηκτά, καταδρομικά, αντιτορπιλικά, κανονιοφόρους, ναρκοθέτιδες και βοηθητικά σκάφη.

13 Αυγούστου 1916

Ο πανικοβλημένος στρατηγός Σαράϊν επιτρέπει να εγκατασταθεί στη Θεσσαλονίκη η Σερβική Βουλή και το γενικό Αρχηγείο των Σερβικών στρατευμάτων που έχουν μεταφερθεί από την Κέρκυρα και δηλώνει στον Αλ. Ζάννα ότι «δεν έχω καμία εμπιστοσύνη στο βασιλέα σας, στο κράτος σας και τη διοίκησή σας».

17 Αυγούστου 1916

Εκδηλώνεται το **Κίνημα Εθνικής Άμυνας** στη Θεσσαλονίκη από την «Επιτροπή Εθνικής Άμυνας» που έχει συγκροτηθεί από τους Π. Αργυρόπουλο, Κ. Αγγελάκη, Π. Γραικό, Δ. Δίγκα,

Αλ. Ζάννα, Γ. Ζερβό, Θ. Κουτούπη, Ν. Μάνο και Δ. Πάζη. Ο συνταγματάρχης Ε. Ζυμβρακάκης και ο ταγματάρχης Κ. Μαζαράκης με 650 άνδρες της κρητικής χωροφυλακής παρελαύνουν στη Θεσσαλονίκη, παρατάσσονται μπροστά στο στρατηγείο του Σαράϊγ και δηλώνουν τη συμμετοχή της Μακεδονίας στον πόλεμο. Στο κίνημα προσχωρούν ο φρούραρχος Εδέσσης λοχαγός Νεόκοσμος Γρηγοριάδης, ο λοχαγός Γ. Κονδύλης και ο διοικητής της 6^{ης} μεραρχίας του Δ' Σώματος Στρατού συνταγματάρχης Χριστοδούλου. Οι υπόλοιποι αξιωματικοί που δεν στασιάζουν περιορίζονται στο στρατόπεδο Λεμπέτ και επιστρέφουν στην Αθήνα.

19 Αυγούστου 1916

Ο Γαλλοβρετανικός Στόλος αγκυροβολεί στο Κερατσίνι και ναυτικά αγήματα Γάλλων αιχμαλωτίζουν 13 γερμανικά και αυστριακά εμπορικά πλοία στην Ελευσίνα και τον Πειραιά. Ο Ελληνικός Στόλος μένει στον Ναύσταθμο πίσω από το φράγμα που ποντίζουν Γάλλοι για να φράξουν τον δίαυλο.

29 Αυγούστου 1916

Η Καβάλα παραδίδεται στους Βούλγαρους. Το Δ' Σώμα Στρατού με διοικητή τον Ι. Χατζόπουλο παραδίδεται στους Γερμανούς. Στη συνέχεια μεταφέρεται σιδηροδρομικώς στο Γκαίρλιτς της Σιλεσίας, όπου παραμένει αιχμάλωτο μέχρι το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Η Ανατολική Μακεδονία εγκαταλείπεται στους Βουλγάρους.

3 Σεπτεμβρίου 1916

Παρατείνεται η κυβέρνηση Ζαΐμη και ορκίζεται κυβέρνηση Νικολάου Καλογερόπουλου.

13 Σεπτεμβρίου 1916

Με τη βοήθεια των Γάλλων, Κουντουριώτης και Βενιζέλος επιβιβάζονται στο πλοίο *Εσπερία* του Λ. Εμπειρικού και καταπλέουν στη Σούδα της Κρήτης. Άλλο πλοίο του Εμπειρικού το *Ατρόμητος*, περισυλλέγει οπαδούς του Βενιζέλου από τις Σπέτσες και τους μεταφέρει στην Κρήτη. Εκεί σχηματίζεται προσωρινή κυβέρνηση.

21 Σεπτεμβρίου 1916

Αναχωρούν από την Κρήτη Βενιζέλος και Κουντουριώτης με το *Εσπερία* για Σάμο, Χίο, Μυτιλήνη. Νωρίτερα έχει αποπλεύσει ο *Ατρόμητος* με τους Θ. Σοφούλη, Θ. Πάγκαλο και 150 άνδρες. Τα νησιά προσχωρούν με ενθουσιασμό και ο Θ. Πάγκαλος αρχίζει να σχηματίζει τη μεραρχία *Αρχιπελάγους*.

26 Σεπτεμβρίου 1916

Φτάνουν στη Θεσσαλονίκη Βενιζέλος, Κουντουριώτης, Δαγκλής και οι υπόλοιποι Βενιζελικοί. Η Προσωρινή Κυβέρνηση εγκαθίσταται στην έδρα του Γ' Σώματος Στρατού..

27 Σεπτεμβρίου 1916

Στην Αθήνα σχηματίζεται κυβέρνηση υπό τον μεσαιωνοδίφη Σπυρίδωνα Λάμπρου. Επισημοποιείται ο **Εθνικός διχασμός** ο οποίος αποτελεί στην ουσία εμφύλια σύγκρουση με αποτέλεσμα να χωρίσουν οικογένειες, να αλληλομισηθούν αδέρφια να σπιλωθούν υπολήψεις, να ρυπανθεί η ιστορία του τόπου και να διαστρεβλωθεί η αλήθεια.

Οκτώβριος 1916

Με βάση τα στρατιωτικά τμήματα που προσχωρούν στο Κίνημα Εθνικής Άμυνας και με στρατολογία ανδρών από τη Μακεδονία και τα Νησιά, η κυβέρνηση στη Θεσσαλονίκη συγκροτεί το *Σώμα Στρατού Μακεδονίας*. Άμεσος σκοπός να πολεμήσει εναντίον των Βούλγαρων και των Γερμανόφιλων δυνάμεων που ήδη κατέχουν μεγάλα τμήματα του εθνικού εδάφους (Ανατολική Μακεδονία, Ρούπελ). Απώτερος πολιτικός σκοπός είναι να συμμετάσχει στη Συνδιάσκεψη Ειρήνης, ως σύμμαχος της Ανταντ και να διεκδικήσει την απελευθέρωση των αλύτρωτων ελληνικών πληθυσμών που εξακολουθούν να ζουν στις περιοχές που κατέχουν οι Τούρκοι και οι Βούλγαροι.

4 Οκτωβρίου 1916

Οι ιταλικές δυνάμεις καταλαμβάνουν το Λεσκοβίκι και ολοκληρώνουν την ιταλική κατοχή στη Β. Ήπειρο. Σε ολόκληρη την περιοχή οι Ιταλοί καταργούν κάθε ελληνική πολιτική, εκπαιδευτική και εκκλησιαστική Αρχή, προσπαθώντας να αλλοιώσουν τον εθνολογικό χαρακτήρα της Β. Ηπείρου.

11 Νοεμβρίου 1916

Η Επαναστατική Κυβέρνηση Εθνικής Αμύνης στη Θεσσαλονίκη κηρύσσει επίσημα τον πόλεμο στη Γερμανία και τους συμμάχους της.

18 Νοεμβρίου 1916

Νοεμβριανά. Η Δραματική κορύφωση του εθνικού διχασμού. Δύναμη 2.500 Αγγλογάλλων με άδεια του Λακάζ και τις διαταγές του Φουριέ αποβιβάζονται στον Πειραιά και προχωρούν προς την Αθήνα για να εξαναγκάσουν την κυβέρνηση του Κωνσταντίνου να αποσύρει τα στρατεύματα και να παραδώσει ποσότητες πολεμικού υλικού. Ακολουθούν πολύνεκρες μάχες στους χώρους του Ζαπτείου, Σταδίου, Αστεροσκοπείου και Θησείου. Οι Αγγλογαλλικές δυνάμεις σφυροκοπούνται από 15.000 τακτικό στρατό και επίστρατους που τους κατευθύνουν οι Ι. Μεταξάς, υποστράτηγος Παπούλας, συνταγματάρχης μηχανικού Κωνσταντινόπουλος και ο πάντα ορμητικός Κ. Τυπάλδος. Το αποτέλεσμα 6 αξιωματικοί και 68 οπλίτες Γάλλοι νεκροί, 135 Γάλλοι και 30 Άγγλοι οπλίτες τραυματίες. Από τους Έλληνες 4 αξιωματικοί και 26 οπλίτες νεκροί και 4 αξιωματικοί και 160 οπλίτες τραυματίες χωρίς να υπολογίζονται οι άμαχοι. Τα Γαλλικά πολεμικά πλοία βομβαρδίζουν την Αθήνα και ορισμένες οβίδες πέφτουν στον κήπο των ανακτόρων. Μετά την υποχώρηση των στρατευμάτων η Αθήνα παραδίδεται στο βούρκο της βίας και τρομοκρατίας κατά των Βενιζελικών με κύριους υπεύθυνους τους επίστρατους. Σημειώνονται διαρπαγές σπιτιών, πρόκριτοι σύρονται στις φυλακές, πολλοί προπηλακίζονται και ορισμένοι λογχίζονται.

24 Νοεμβρίου 1916

Η κυβέρνηση της Θεσσαλονίκης κηρύσσει τον Βασιλέα έκπτωτο.

13 Δεκεμβρίου 1916

Ο Γερμανός πρεσβευτής στη Τουρκία Κούλμαν ενημερώνει τον Αρχικαγκελάριο Χόλβεγκ στο Βερολίνο για την τουρκική πολιτική: Οι πρόξενοι Σαμσούντας (Μπέργκφελντ) και Κερασούντας (Σέντε) αναφέρουν για τις άμεσα απειλούμενες μετατοπίσεις των ελληνικών παραλιακών πληθυσμών [...] «Μέχρι τώρα δολοφονήθηκαν 250 αντάρτες. Αιχμαλώτους δεν κρατούν. Πέντε χωριά πυρπολήθηκαν».

1917

- Χιονοθύελλα προκαλεί διακοπή του ηλεκτρικού ρεύματος στην Αθήνα. Οι δρόμοι κλείνουν και η μεταφορά καυσόξυλων είναι αδύνατη.
- Μεγάλη πυρκαγιά καταστρέφει ολόκληρο τον κεντρικό τομέα της Θεσσαλονίκης. Καίγεται το σύνολο της εβραϊκής συνοικίας και 75.000 άτομα μένουν άστεγα. Η κυβέρνηση συστήνει επιτροπή με πρόεδρο τον Αλ. Παπαναστασίου και τεχνικό σύμβουλο τον Ερνέστο Εμπράερ για την ανοικοδόμηση της κατεστραμμένης περιοχής.
- Ιδρύεται το τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.
- Νομοθετούνται νομοσχέδια από την προσωρινή κυβέρνηση Βενιζέλου στη Θεσσαλονίκη και επικυρώνονται αργότερα από τη Βουλή των Ελλήνων που αφορούν την εισαγωγή της δημοτικής γλώσσας ως γλώσσας ολόκληρου του δημοτικού σχολείου με παράλληλη διδασκαλία της καθαρεύουσας στα δύο τελευταία χρόνια. Μέλη της επιτροπής για την εποπτεία της γλωσσοεκπαιδευτικής μεταρρύθμισης είναι οι Μανόλης Τριανταφυλλίδης, Αλέξανδρος Δελμούζος και Δημήτρης Γληνός. Επίσης μεταρρυθμίζεται ολόκληρο το σύστημα συγγραφής, εγκρίσεως, αριθμού και χρόνου ισχύος των σχολικών βιβλίων.
- Γεννιέται στην Αθήνα η μεγάλη χορογράφος Ζουζού Νικολούδη.
- Γεννιέται στην Αθήνα η ηθοποιός Αλέκα Κατσέλη.
- Γεννιέται στη Γερμανία η μετέπειτα βασίλισσα των Ελλήνων, Φρειδερίκη.
- Γεννιέται στον Πύργο Ηλείας ο ποιητής και συγγραφέας Τάκης Σινόπουλος.
- Γεννιέται στην Άρτα ο συγγραφέας Μιχάλης Περάκης.
- Γεννιέται στη Σμύρνη ο ζωγράφος Γιώργος Σικελιώτης.

- Πεθαίνει ο Σπυρίδων Σαμαράς, συνθέτης του Ολυμπιακού Ύμνου σε στίχους Κωστή Παλαμά.

21 Απριλίου 1917

Αθήνα. Παρατείνεται η κυβέρνηση Λάμπρου. Ορίζεται νέα κυβέρνηση υπό τον Αλ. Ζαΐμη.

22 Απριλίου 1917

Το III Τάγμα του 1^{ου} Συντάγματος Σερρών με Διοικητή το Λοχαγό Πεζικού Γ. Κονδύλη, καταλαμβάνει τον ισχυρότατο οχυρωμένο λόφο Σεμέν ντε Φερ, 3 χιλιόμετρα νότια της Ειδομένης. Οι Βούλγαροι αντιδρούν με σφοδρότατο καταιγισμό πυροβολικού και με επίθεση η οποία αποκρούεται. Την επομένη εντείνεται ο βομβαρδισμός και εκδηλώνεται επίθεση 250 Βουλγάρων. Αποκρούεται όμως με επιτυχία από τον Ανθυπολοχαγό Ευστάθιο Δογάνη ο οποίος χάνει τη ζωή του. Τρίτη αντεπίθεση των Βουλγάρων συντρίβεται από βολές πυροβολικού. Οι απώλειες του ελληνικού τάγματος είναι 17 νεκροί και 52 τραυματίες.

1 Μαΐου 1917

Η κατάληψη της αμυντικής τοποθεσίας του Ραβινέ (ανατολικά του Σκρα) ανατίθεται στο II Τάγμα του 1^{ου} Συντάγματος Σερρών με Διοικητή το Λοχαγό Πεζικού Γρ. Ιουλιανό. Η επιχείρηση διεξάγεται υπό τη διεύθυνση του Διοικητή του Συντάγματος Αντισυνταγματάρχη Πεζικού Ν. Ζαφειρίου και στέφεται με επιτυχία. Οι απώλειες είναι σε νεκρούς 5 αξιωματικοί και 51 οπλίτες και σε τραυματίες 9 αξιωματικοί και 225 οπλίτες. Η επιχείρηση αποτελεί περίλαμπρη νίκη του Ελληνικού Στρατού.

28 Μαΐου 1917

Η 30^η Γαλλική μεραρχία εισβάλλει στη Θεσσαλία.

29 Μαΐου 1917

Συμμαχικά αγήματα αποβιβάζονται στον Ισθμό Κορίνθου και στο Πειραιά υπό τον Ζοννάρ μέλος της Γαλλικής Βουλής που έχει οριστεί από την Ανταντ ως ύπατος αρμοστής. Εξαναγκάζεται σε παραίτηση ο Κωνσταντίνος και ο θρόνος ανατίθεται στον δευτερότοκο γιο του Αλέξανδρο.

30 Μαΐου 1917

Στη Λάρισα Μαροκινό ιππικό σκοτώνει με σπαθισμούς 59 Έλληνες αξιωματικούς και οπλίτες που προσπαθούν να διαφύγουν νότια.

2 Ιουνίου 1917

Ο Κωνσταντίνος εγκαταλείπει την Ελλάδα. Επιβιβάζεται στον Ωρωπό στη βασιλική θαλαμηγό *Σφακτηρία* και με συνοδεία γαλλικών αντιτορπιλικών φτάνει στην Ιταλία και από εκεί στην Ελβετία όπου παραμένει σε όλη τη διάρκεια του πολέμου.

Ο Βενιζέλος επικρατεί πλήρως και διαμορφώνει επί μια τριετία ένα ιδιότυπο ημικοινοβουλευτικό καθεστώς, το οποίο διαχειρίζεται στο εσωτερικό της χώρας, συχνά ανεπιτυχώς, έναν λανθάνοντα εμφύλιο πόλεμο με την επιβολή στρατιωτικού νόμου και λογοκρισίας.

4 Ιουνίου 1917

Γάλλοι εξορίζουν στην Κορσική 30 ακραιφνείς – κατά τη γνώμη τους – «Κωνσταντινικούς»

13 Ιουνίου 1917

Γαλλικά τάγματα «γемίζουν» με πολυβόλα τη διαδρομή που θα ακολουθήσει η νέα κυβέρνηση Βενιζέλου η οποία σχηματίζεται στο γαλλικό πολεμικό πλοίο που τον φέρνει από τη Θεσσαλονίκη.

14 Ιουνίου 1917

Ο Βενιζέλος σχηματίζει κυβέρνηση. Για να αποφύγει την διενέργεια εκλογών όσο θα διαρκεί ο πόλεμος, ο Ελ. Βενιζέλος προκρίνει ως ενδιάμεση λύση τη «νεκρανάσταση» της Βουλής που είχε εκλεγεί τον Μάιο του 1915 η οποία μένει γνωστή ως «**Βουλή των Λαζάρων**» και στην οποία οι Φιλελεύθεροι διαθέτουν άνετη πλειοψηφία. Κατά τις συχνές απουσίες του πρωθυπουργού στο εξωτερικό τον αναπληρώνει ο Ε. Ρεπούλης.

17 Ιουνίου 1917

Η Ελλάδα κηρύσσει επίσημα τον πόλεμο στη Βουλγαρία και την Τουρκία.

Ιούλιος 1917

Οι Έλληνες του Πόντου αποφασίζουν στο Ταϊγάνιον της Ρωσίας, τη δημιουργία ανεξάρτητου κράτους. Οι αγώνες τους θα συνεχιστούν έως την μικρασιατική καταστροφή.

Οι μεραρχίες «*Αρχιπελάγους*» και «*Κρήτης*» προωθούνται στο μακεδονικό μέτωπο.

19-20 Αυγούστου 1917

Παραπέμπονται σε ειδικό δικαστήριο οι κυβερνήσεις Σκουλούδη και Λάμπρου.

Οκτώβριος 1917

Οκτωβριανή επανάσταση στη Ρωσία. Η χρεοκοπία της παλιάς τάξης των Ρωμανώφ ήταν έκδηλη από πολλά χρόνια πριν. Η κατάσταση χειροτέρευε με την ανάμειξη της Ρωσίας στον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο. Ο Τσάρος παραιτήθηκε στις 3 Μαρτίου. Στις πόλεις και τα χωριά συστήθηκαν τοπικές επιτροπές (Σοβιέτ) για τη διαχείριση της κατάστασης, παραμερίζοντας την κυβέρνηση. Η προμήθεια των τροφίμων έγινε προβληματική, η αγοραστική αξία μειώθηκε και τα εργοστάσια έκλειναν λόγω έλλειψης πρώτων υλών. Μετά την επώδυνη ήττα από τους Γερμανούς τον Ιούνιο στη Γαλικία, εργάτες και στρατιώτες κήρυξαν λαϊκή επανάσταση στο Πέτρογκραντ. Στις 29 Οκτωβρίου το Σοβιέτ του Πέτρογκραντ συγκροτεί στρατιωτική επαναστατική επιτροπή υπό τον Λέον Τρότσκι.

20 Οκτωβρίου 1917

Διενεργείται απογραφή σε όλη την επικράτεια.

22 Οκτωβρίου 1917

Η κυβέρνηση Γούναρη παραπέμπεται σε ειδικό δικαστήριο.

6-8 Νοεμβρίου 1917

Η στρατιωτική σοβιετική επιτροπή στο Πέτρογκραντ αποκτά τον έλεγχο της πόλης, ενώ το Πανρωσικό συνέδριο των Σοβιέτ που συνέρχεται εγκρίνει ως νέα κυβέρνηση ένα Συμβούλιο Επιτροπών του Λαού αποτελούμενο αποκλειστικά από Μπολσεβίκους, με πρωθυπουργό τον Λένιν.

1918

- Ιδρύεται η «*Εταιρεία Βυζαντινών Σπουδών*».
- Η ηθοποιός Γεωργία Βασιλειάδου κάνει το ντεμπούτο της στο θέατρο.
- Γεννιέται στα Χανιά της Κρήτης ο πρωθυπουργός και επίτιμος πρόεδρος της Ν. Δημοκρατίας, Κων. Μητσοτάκης.
- Γεννιέται στην Αθήνα η ηθοποιός Μαίρη Αρώνη.
- Γεννιέται στην Κωνσταντινούπολη ο λαϊκότεροπος ζωγράφος και συγγραφέας Μέντης Μποσταντζόγλου.
- Γεννιέται στον Καύκασο η ρεμπέτισσα Μαρίκα Νίνου (ψευδώνυμο της Ευαγγελίας Νικολαΐδου).

22 Ιανουαρίου 1918

Καταστέλλεται με βίαιο τρόπο στρατιωτική στάση στη Λαμία κατά της επιστράτευσης που έχει διατάξει η κυβέρνηση.

16 Μαΐου 1918

Οι συμμαχικές δυνάμεις (τρεις ελληνικές μεραρχίες, μία γαλλική και το Α΄ Σύνταγμα Αφρικής) επιτίθενται στις ισχυρές οχυρωματικές θέσεις του γερμανικού και βουλγαρικού στρατού στο Σκρα.

17 Μαΐου 1918

Μάχη Σκρα. Το Ελληνικό Σώμα Στρατού της Εθνικής Άμυνας υπό τον Αντιστράτηγο Εμ. Ζυμβρακάκη, καταλαμβάνει την τοποθεσία Σκρα που κατέχουν οι Βούλγαροι. Την κύρια επίθεση κάνει η *Μεραρχία Αρχιπελάγους* και καταλαμβάνει τη γραμμή Τουμουλούζ – Σερφ

– Βολάν μετά από πεισματώδη αγώνα. Τις υπόλοιπες επιθέσεις αναλαμβάνουν δυτικά η *Μεραρχία Σερρών* η οποία φτάνει μέχρι βορειοανατολικά του χωριού Λούντζι (Λαγκαδά), ενώ ανατολικά η *Μεραρχία Κρήτης* μέχρι τα υψώματα Λούμνιτσα Ρέμμα. Συλλαμβάνονται 1.782 αιχμάλωτοι και κυριεύονται μεγάλες ποσότητες οπλισμού και πυρομαχικών. Οι απώλειες των ελληνικών μεραρχιών είναι 341 νεκροί, 164 αγνοούμενοι και 2.204 τραυματίες.

Ιούνιος 1918

Ο Κεμάλ Ατατούρκ ασχολείται με την ανασύνταξη των τουρκικών δυνάμεων και ταυτόχρονα διατάσσει τη σύγκλιση συνεδρίου με εκπροσώπους από πολλά μέρη της Οθωμανικής επικράτειας, προκαλώντας την ανάκλησή του από την κυβέρνηση της Κωνσταντινούπολης και τελικά την επικήρυξή του.

1 Σεπτεμβρίου 1918

Οι ενωμένες συμμαχικές δυνάμεις Ελλήνων, Γάλλων και Σέρβων επιτίθενται στο μακεδονικό μέτωπο εναντίον των Γερμανών και Βουλγάρων. Στο δεξιό πλευρό της II Σερβικής Στρατιάς ενεργεί επιθετικά το 35^ο Σύνταγμα Πεζικού της IV Ελληνικής Μεραρχίας. Στο αριστερό πλευρό της I Σερβικής Στρατιάς ενεργούν επιθετικά το 6^ο και 12^ο Ελληνικά Συντάγματα που υπάγονται στην 11^η Γαλλική Αποικιακή Μεραρχία. Τα ελληνικά συντάγματα καταλαμβάνουν διαδοχικά εχθρικά χαρακώματα ανάμεσα στα ρέματα Σουσίτσα και Μπιχρούτ, τρέπουν σε φυγή τους Βούλγαρους και διευκολύνουν την κατάληψη του Βέτερνικ από τη Μεραρχία Σουμαδιά. Στη συνέχεια κυριεύονται τα υψώματα Γκόλο Μπίλο, Σχλεμ και Πρεσλάπ. Τέλος κυριεύονται το χωριό Τόβικ και η γέφυρα κοντά στη Μονή Τσεμπρέν. Μεγάλες είναι οι ποσότητες πολεμικού υλικού και εφοδίων που κυριεύονται από τις συμμαχικές δυνάμεις.

6 Σεπτεμβρίου 1918

Οι Μεραρχίες Σερρών και Κρήτης, καθώς και το 3^ο Σύνταγμα Ιππικού παίρνουν μέρος στη μάχη της Δοϊράνης στο πλευρό των XII και XVI Βρετανικών Σωμάτων Στρατού. Η Μεραρχία Σερρών πετυχαίνει το σκοπό της και συλλαμβάνει 1.008 αιχμαλώτους. Οι απώλειες είναι 173 αξιωματικοί και 2.514 οπλίτες νεκροί, τραυματίες και αγνοούμενοι. Η δράση της Μεραρχίας Κρήτης είναι και αυτή επιτυχής με απώλειες 144 νεκρούς και 573 τραυματίες.

16 Σεπτεμβρίου 1918

Υπογράφεται στη Θεσσαλονίκη ανακωχή ανάμεσα στις Δυνάμεις της Αντάντ και τη Βουλγαρία. Τα βουλγαρικά στρατεύματα υποχρεώνονται να εγκαταλείψουν τα ελληνικά και σερβικά εδάφη που έχουν καταλάβει. Επίσης η Βουλγαρία υποχρεώνεται να αποστρατεύσει όλο το στρατό της εκτός από τρεις μεραρχίες και να αποθηκεύσει τα πυροβόλα, τα όπλα, τα πυρομαχικά, τα οχήματα και τα κτήνη των αποστρατευομένων μονάδων σε σημεία που καθορίζονται από τη Συμμαχική Στρατιωτική Ηγεσία για έλεγχο.

21 Σεπτεμβρίου 1918

Η I Ελληνική Μεραρχία αναλαμβάνει την ανακατάληψη των Σερρών και απόσπασμα του 1/38 Συντάγματος Ευζώνων εισέρχεται στην πόλη. Την ίδια ημέρα επισκέπτονται τις Σέρρες ο Αρχιστράτηγος Δαγκλής και ο Διοικητής του Α' Σ.Σ. Αντιστράτηγος Λεωνίδας Παρασκευόπουλος.

23 Σεπτεμβρίου 1918

Η XIII Μεραρχία ανακαταλαμβάνει με το 3^ο Σύνταγμα Πεζικού το Ροδολίβο Δράμας και με το 5/42 Σύνταγμα Ευζώνων την Καβάλα. Οι Βούλγαροι αρνούνται να εκκενώσουν τις περιοχές και τα δύο συντάγματα παίρνουν θέσεις μάχης. Η αποφασιστική στάση των ελληνικών δυνάμεων αναγκάζει τους Βούλγαρους να αποσυρθούν.

27 Σεπτεμβρίου 1918

Η XIII Μεραρχία ανακαταλαμβάνει ολόκληρη την περιοχή μέχρι Σαρισαμπάν (Χρυσούπολη) και τις εκβολές του Νέστου. Η 1^η Μεραρχία ανακαταλαμβάνει τη Ζηλιάχοβα (Ν. Ζίχνη), την Αλιστράτη, Καλαπότι, το Λίσσε (Οχυρό), το Ζίρνοβο (Κ. Νευροκόπι) και τη Δράμα.

30 Σεπτεμβρίου 1918

Η ελληνική πλευρά καταγγέλλει επίσημα τις ωμότητες που διαπράττουν οι Βούλγαροι στην Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη.

17 Οκτωβρίου 1918

Υπογράφεται **ανακωχή** μεταξύ των Συμμάχων και της Τουρκίας **στο Μούδρο της Λήμνου** που ισοδυναμεί με συνθηκολόγηση άνευ όρων. Με βάση τους όρους καθορίζονται τα εξής: Ο διάπλους των Δαρδανελίων καθίσταται ελεύθερος και τα φρούριά του καταλαμβάνονται από συμμαχικά στρατεύματα. Ο Τουρκικός Στρατός υποχρεώνεται να αποστρατευτεί, εκτός από μερικά τμήματα τα οποία χρειάζονται για τη φύλαξη των συνόρων και την τήρηση της τάξης στο εσωτερικό. Παραδίδονται όλα τα πολεμικά πλοία που είναι αγκυροβολημένα στα τουρκικά ύδατα. Όλα τα τουρκικά λιμάνια είναι στη διάθεση των συμμαχικών πλοίων. Οι τουρκικές φρουρές της Χετζάζης, Υεμένης, Συρίας και Μεσοποταμίας παραδίδονται στο διοικητή των συμμάχων που είναι πιο κοντά. Οι Γερμανοί και Αυστριακοί υπήκοοι, στρατιωτικοί, ναυτικοί και ιδιώτες υποχρεούνται να εγκαταλείψουν το τουρκικό έδαφος μέσα σε ένα μήνα και η Τουρκία να διακόψει κάθε σχέση με τις Κεντρικές Δυνάμεις.

21 Οκτωβρίου 1918

Πραγματοποιείται το πρώτο εργατικό συνέδριο στην Ελλάδα, στο φουαγιέ του Βασιλικού Θεάτρου στην Αθήνα.

29 Οκτωβρίου 1918

Ιδρύεται η «Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος».

31 Οκτωβρίου 1918

Ναυτική συμμαχική μοίρα με συμμετοχή των θωρηκτών *Κυκίς* και *Αβέρωφ* περνά τα Στενά και αγκυροβολεί μπροστά στα Ανάκτορα του Ντολμά Μπακτσέ. Η Ελληνική Σημαία είναι πλέον ορατή από την Αγία Σοφία. Τμήμα της Κρητικής Χωροφυλακής εγκαθίσταται στο Φανάρι ως Φρουρά του Πατριαρχείου. Τα περιστατικά αυτά γίνονται αφορμή για συγκινητικές εκδηλώσεις ενθουσιασμού από τον ελληνικό πληθυσμό της Κωνσταντινούπολης ο οποίος πιστεύει ότι πλησιάζει η μεγάλη ημέρα της λυτρώσεως.

17 Νοεμβρίου 1918

Ιδρύεται το «Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος».

17 Δεκεμβρίου 1918

Ο Βενιζέλος στέλνει υπόμνημα στους Συμμάχους με τις ελληνικές διεκδικήσεις στην Μικρά Ασία.

30 Δεκεμβρίου 1918

Στη **Συνδιάσκεψη Ειρήνης του Παρισιού** ο πρωθυπουργός Ελ. Βενιζέλος προτείνει την ενσωμάτωση του Πόντου στην Αρμενία, ενώ ο μητροπολίτης Χρύσανθος υποβάλει ξεχωριστό υπόμνημα με το οποίο ζητά τη δημιουργία ελληνικού κράτους στην περιοχή του Πόντου και αναπτύσσει εκτενώς την επιχειρηματολογία που υποστηρίζει τα δίκαια των Ελλήνων της περιοχής. Στο υπόμνημα αναφέρεται επίσης ότι ο ελληνικός πληθυσμός του Πόντου, μετά την παλιννόστηση των προσφύγων από τον Καύκασο και τη Ρωσία, εξισώθηκε με τον μουσουλμανικό, ότι από εκείνον μεγάλο μέρος είναι ελληνικής καταγωγής δεν έχει λησμονήσει ούτε την καταγωγή του ούτε την ελληνική γλώσσα, την οποία εξακολουθεί να μιλά, καθώς και ότι δεν υπάρχει στον Πόντο παρά μόνο μικρή αρμενική μειοψηφία.

1919

- Εκδίδεται η εφημερίδα *Καθημερινή*.
- Στην ανατολική Θράκη, στην Κωνσταντινούπολη, στα παράλια και στην ενδοχώρα της Τουρκίας κατοικούν 2.450.000 Έλληνες, 8.000.000 Τούρκοι και 1.500.000 περίπου Αρμένιοι, Εβραίοι και Βούλγαροι.
- Το ζεύγος Γεωργίου Παπανδρέου και Σοφίας Μινέικο αποκτούν στη Χίο, όπου ο Γ. Παπνδρέου έχει οριστεί Γενικός Διοικητής Αιγαίου, το πρώτο τους παιδί τον Ανδρέα.

- Την ακαδημαϊκή χρονιά 1919 – 1920 στο πανεπιστήμιο Αθηνών είναι εγγεγραμμένες 77 φοιτήτριες, σε σύνολο 1759 σπουδαστών.
- Ο Βασίλης Λογοθετίδης πρωτοεμφανίζεται στο θέατρο με τον θίασο της Μαρίκας Κοτοπούλη.
- Ο Αιμίλιος Βεάκης με τον θίασο της Εταιρίας Ελληνικού Θεάτρου, ανεβάζει στο θέατρο Ολύμπια το Μάιο τον Οιδίποδα Τύρανο, σε σκηνοθεσία Φώτου Πολίτη.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο συγγραφέας Αντώνης Σαμαράκης.
- Γεννιέται στον Πειραιά ο δημοσιογράφος, κριτικός, μεταφραστής, λογοτέχνης και σκηνοθέτης Μάριος Πλωρίτης.
- Γεννιέται στο Ηράκλειο της Κρήτης ο ποιητής Άρης Δικταίος.
- Γεννιέται στην Προύσα ο αρχαιολόγος Μανόλης Ανδρόνικος.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο ηθοποιός Ανδρέας Φιλιππίδης.
- Γεννιέται στο Ηράκλειο της Κρήτης η ηθοποιός Ίλυα Λιβυκού ψευδώνυμο της Αμαλίας Κοζύρη.
- Γεννιέται στην Κωνσταντινούπολη ο ρεμπέτης Πρόδρομος Τσαουσάκης.
- Πεθαίνει ο ποιητής και θεατρικός συγγραφέας Γεώργιος Σουρής (γ. 1852).

1 Ιανουαρίου 1919

Ο Ελ. Βενιζέλος αποφασίζει την αποστολή των II και XIII Μεραρχιών του Α' Σώματος Στρατού στην Ουκρανία κατά των Μπολσεβίκων. Διοικητής ορίζεται ο υποστράτηγος Κ. Νίδερ. Ο Ν. Πλαστήρας γράφει στην Πηνελόπη Δέλτα: «*Ο δρόμος μας για τη Θράκη και τη Μικρά Ασία περνά από τη Ρωσία*».

Η κίνηση αυτή του Βενιζέλου γίνεται προκειμένου να αποσπάσει τη συγκατάθεση των συμμάχων να στείλει στρατεύματα στη Μ. Ασία ώστε να εξασφαλίσει τα δίκαια του εκεί αλύτρωτου Ελληνισμού. Ο άμεσος σκοπός της εκστρατείας των συμμάχων στη Ρωσία είναι η υποστήριξη του Ουκρανικού Αυτονομιστικού Κινήματος στον αγώνα του εναντίον των Μπολσεβίκων και ο απώτερος η παρεμπόδιση εξάπλωσης στον υπόλοιπο κόσμο της Κομμουνιστικής Επανάστασης.

Ιανουάριος 1919

466 χρόνια μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς Τούρκους, **ο ναός της Αγίας Σοφίας** που λειτουργεί ως τζαμί, **μετατρέπεται για λίγη ώρα ξανά σε ελληνικό χριστιανικό ναό** και τελείται Θεία Λειτουργία. Πρωταγωνιστής του συγκλονιστικού γεγονότος είναι ο παπα-Λευτέρης Νουφράκης από τις Αλώνες Ρεθύμνου, ο οποίος υπηρετεί ως στρατιωτικός ιερέας στη Β' Ελληνική Μεραρχία η οποία σταθμεύει για λίγο στην Κωνσταντινούπολη στο δρόμο προς την Ουκρανία. Ο γενναίος Κρητικός μαζί με τον ταξίαρχο Φραντζή, τον ταγματάρχη Λιαρομάτη, τον λοχαγό Σταματίου και τον υπολοχαγό Νικολάου αποβιβάζονται με βάρκα και εισέρχονται «*μυστικά*» στον ναό για να τελέσουν Θεία Λειτουργία. Το εγχείρημα ολοκληρώνεται παρά την είσοδο Τούρκων οι οποίοι γίνονται επιθετικοί όταν συνειδητοποιούν τι συμβαίνει. Ένας Τούρκος αξιωματούχος παρουσιάζεται με την ακολουθία του και τους λέει: «*Ντουρούν χέμεν..*» (*Αφήστε τους να περάσουν*). Κατευθυνόμενοι προς την προκυμαία οι Έλληνες αξιωματικοί δέχονται επίθεση από μεγάλοςωμο Τούρκο που τους ακολουθεί. Παρά το χτύπημα που καταφέρνει στον παπα-Νουφράκη, όλοι οι αξιωματικοί καταφέρνουν να επιβιβαστούν στη βάρκα και να επιστρέψουν στο πλοίο. Ακολουθεί διπλωματικό επεισόδιο και ο Ελ. Βενιζέλος επιπλήττει τον παπα-Λευτέρη. Όμως κρυφά επικοινωνεί μαζί του, τον επαινεί και τον συγχαίρει για την πράξη του.

6 Ιανουαρίου 1919

Το «*Εργατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα της Ελλάδος*» κάνει την πρώτη του ανοιχτή συγκέντρωση στην Αθήνα.

7 Ιανουαρίου 1919

Τα πρώτα Ελληνικά Τμήματα αποβιβάζονται στην Οδησσό της Ρωσίας.

17 Ιανουαρίου 1919

Αρχίζουν σκληρές μάχες στη Χερσώνα της Μεσημβρινής Ρωσίας που διαρκούν όλο το Φεβρουάριο με συμμετοχή τμημάτων των ελληνικών 34^{ου} και 7^{ου} Συνταγμάτων Πεζικού. Οι Έλληνες διακρίνονται για τη σθεναρή τους αντίσταση εναντίον της Μεραρχίας του Δνείστερου.

Φεβρουάριος – Μάρτιος 1919

Ο Μουσταφά Κεμάλ ενισχύεται ουσιαστικά σε χρυσό και όπλα από τον Σοβιετικό ηγέτη Βλαντίμιρ Ίλιτς Λένιν.

8 Φεβρουαρίου 1919

Το 1^ο και 34^ο Συντάγματα Πεζικού πολемоούν ηρωικά και αποκρούουν μεγάλες δυνάμεις των Μπολσεβίκων στο Βασιλίνοβο και την Μπερζεβόσκα της Μεσημβρινής Ρωσίας. Οι μάχες διαρκούν όλο το Φεβρουάριο και τα ελληνικά τμήματα υποχωρούν μόνο μετά από σχετική διαταγή.

6 Μαρτίου 1919

Τμήματα του 3^{ου}, 5/42 και 34^{ου} Συνταγμάτων Πεζικού διεξάγει σκληρές μάχες προ της Οδησσού. Ο ηρωισμός και η αυτοθυσία αξιωματικών και οπλιτών εντυπωσιάζουν εχθρούς και συμμάχους.

11 Μαρτίου 1919

Το 2^ο Σύνταγμα Πεζικού συγκρούεται με στρατεύματα των Μπολσεβίκων στο Γιουσούν, Εσκίκιοϊ Τάμα και Σεβαστούπολη. Οι Έλληνες αναδεικνύονται οι καλλίτεροι πολεμιστές της 1^{ης} συμμαχικής ομάδας μεραρχιών.

18 Μαρτίου 1919

Γίνονται ενέργειες για διάσωση του ελληνικού πληθυσμού της Οδησσού με μεταφορά του ατμοπλοϊκώς σε ελληνικά λιμάνια, μετά από δυσμενή τροπή των συμμαχικών επιχειρήσεων στη Ρωσία.

19 Μαρτίου 1919

Αποφασίζεται και επιτυγχάνεται μέχρι το τέλος Μαρτίου η εκκένωση της Οδησσού και η σύμπτυξη προς τη Βεσσαραβία. Μονάδες της Ελληνικής II Μεραρχίας αναλαμβάνουν την οργάνωση της αμυντικής γραμμής.

22 Μαρτίου 1919

Τα 3^ο και 5/42 Ελληνικά Συντάγματα μάχονται σκληρά βόρεια της Οδησσού μέχρι αρχές Απριλίου. Η ηρωική δράση τους επιτρέπει την απαγκίστρωση και σύμπτυξη του συνόλου των συμμαχικών δυνάμεων της περιοχής και δίνει τον απαραίτητο χρόνο για την εκκένωση της Οδησσού.

27 Μαρτίου 1919

Η Ελληνική II Μεραρχία διαβαίνει το Δνείστερο ποταμό και συγκεντρώνεται στην περιοχή Παλάγκας Βεσσαραβίας.

28 Μαρτίου 1919

Οι Ιταλοί χωρίς συνεννόηση με τους συμμάχους, αποβιβάζονται στον κόλπο της Αττάλειας με σκοπό να εξασφαλίσουν εδαφικές και εμπορικές διεκδικήσεις.

29 Μαρτίου 1919

Οι υπόλοιπες μονάδες του ελληνικού εκστρατευτικού σώματος διαβαίνουν το Δνείστερο ποταμό και συγκεντρώνονται στο Μουζάρ.

30 Μαρτίου 1919

Η Ελληνική II Μεραρχία αναλαμβάνει την άμυνα του Δνείστερου ποταμού στον τομέα Σαγκιάνη - Ολονέστι.

4 Απριλίου 1919

Το θωρηκτό Αβέρωφ εισέρχεται θριαμβευτικά στο λιμάνι της Σμύρνης. 50.000 άνθρωποι το υποδέχονται στην προκουμαία.

10 Απριλίου 1919

Οι Ιταλοί αποβιβάζουν στρατεύματα στη Μάκρη της Μ. Ασίας, προελαύνουν από την Αττάλεια στη περιοχή του Εγκερντίρ και μετά από μια απόβαση στο Ματμαρίσι, μεταφέρουν σημαντικό αριθμό ανδρών στο Ικόνιο, έχοντας ενισχύσει τη ναυτική τους παρουσία στη Σμύρνη.

Η Ελληνική XIII Μεραρχία αναλαμβάνει την άμυνα του Δνειστερου ποταμού στον τομέα Ταπμούζι – Πουσκάρι.

20 Απριλίου-Πάσχα 1919

Οι Ιταλοί καταστέλλουν βάνουσα διαδήλωση κατοίκων των Δωδεκανήσων μετά τη λειτουργία της Ανάστασης στην οποία διακηρύσσουν την επιθυμία τους για ένωση με την Ελλάδα.

2 Μαΐου 1919

Από τις 7.30 το πρωί ελληνικά μεταγωγικά εισέρχονται στο λιμάνι της Σμύρνης και τα στρατιωτικά τμήματα (4^ο, 5^ο και 1/38 Σύνταγμα Ευζώνων) αποβιβάζονται με την μεγαλύτερη δυνατή ταχύτητα με συμμαχική εντολή που εξασφαλίζεται ύστερα από μεθοδικές προσπάθειες του Ελ. Βενιζέλου. Πλήθος συμυρνεϊκού λαού στον οποίο προστίθεται αμέτρητο πλήθος από τη Μαγνησία, την Έφεσο, το Μπαλατζίκ, τη Σώκια και το Ναζιλί υποδέχονται τα τμήματα με φρενήρεις εκδηλώσεις. Μετά την αποβίβαση του 38ου συντάγματος Ευζώνων και ενώ οι Τούρκοι είναι συγκεντρωμένοι στα υψώματα όπου διαδηλώνουν την αγανάκτησή τους, αρχίζουν οι πρώτοι πυροβολισμοί και πέφτει νεκρός ο σηματοφόρος των ευζώνων. Η μάχη γενικεύεται και αναμινύονται αρκετοί από τη δύναμη των 3.000 ανδρών του οσμανικού στρατού που υπάρχει στην πόλη. Οι ταραχές εντείνονται όταν αφήνονται ελεύθεροι ή δραπετεύουν κατάδικοι του κοινού ποινικού δικαίου και σημειώνονται λεηλασίες και άλλες ακρότητες. Όταν αποκαθίσταται η τάξη, ο απολογισμός σε νεκρούς και τραυματίες είναι: 62 Έλληνες πολίτες και στρατιωτικοί, 78 Τούρκοι και 22 διαφόρων εθνικοτήτων.

Η παρουσία του ελληνικού στρατού δίνει την αφορμή για επιθέσεις ατάκτων και τακτικών Τουρκικών στρατευμάτων κατά του ελληνικού στοιχείου. Ο ελληνισμός της Περγάμου, του Αϊβαλίου και του Αϊδινίου υφίσταται τις άγριες επιδρομές των Τσετών.

8 Μαΐου 1919

Φτάνει στη Σμύρνη ο Έλληνας ύπατος αρμοστής Αριστείδης Στεργιάδης. Παρά τον ιδιόρρυθμο χαρακτήρα του συμφωνεί, εκτός των άλλων, η συντήρηση των τουρκικών σχολείων να γίνεται με δαπάνες του ελληνικού δημοσίου.

9 Μαΐου 1919

Το 5^ο Σύνταγμα Πεζικού καταλαμβάνει τη Μαινεμένη της Σμύρνης.

11 Μαΐου 1919

Το II τάγμα του 5^{ου} Συντάγματος Πεζικού καταλαμβάνει το Νυμφαίο κοντά στη Σμύρνη.

12 Μαΐου 1919

Τα I και III Τάγματα του 5^{ου} Συντάγματος Πεζικού καταλαμβάνει τη Μαγνησία της Μ. Ασίας.

14 Μαΐου 1919

Το 4^ο Σύνταγμα Πεζικού καταλαμβάνει το Αϊδίνιο της Μ. Ασίας.

16 Μαΐου 1919

Διλοχία του 8^{ου} Συντάγματος Κρητών καταλαμβάνει τις Κυδωνιές (Αϊβαλί) της Μ. Ασίας.

17 Μαΐου 1919

Το II/38 Τάγμα Ευζώνων καταλαμβάνει τα Θείρα (Νομού Αϊδινίου Μ. Ασίας).

19 Μαΐου 1919

Ο Κεμάλ Ατατούρκ φθάνει στη Σαμψούντα και οργανώνει τους διωγμούς εναντίον των Ποντίων, που παίρνουν διαστάσεις γενοκτονίας. Λόγω της απουσίας ελληνικών στρατευμάτων στην περιοχή, οι συμμορίες του Τοπάλ Οσμάν και η χωροφυλακή προβαίνουν σε κάθε είδους βιαιοπραγίες.

Το I/38 Τάγμα Ευζώνων καταλαμβάνει το Οδεμήσιο της Μ. Ασίας.

23 Μαΐου 1919

Το 5^ο Σύνταγμα Πεζικού καταλαμβάνει το Αξάριο της Σμύρνης.

26 Μαΐου 1919

Αντικαθίστανται οι μονάδες του εκστρατευτικού σώματος στη Ρωσία από ρουμανικά στρατεύματα.

30 Μαΐου 1919

Το 8^ο Σύνταγμα Πεζικού και ίλη του 3^{ου} Συντάγματος Ιππικού καταλαμβάνουν την Πέργαμο.

8 Ιουνίου 1919

Αρχίζει η μεταφορά του ελληνικού εκστρατευτικού σώματος από τη Ρωσία στο Γαλάζιο Ρουμανίας.

17 Ιουνίου 1919

Ο τουρκικός στρατός ανακαταλαμβάνει το Αϊδίνιο με αιφνιδιαστική επίθεση.

20 Ιουνίου 1919

Το ελληνικό εκστρατευτικό σώμα της Ρωσίας, μεταφέρεται με πλοία από τη Ρουμανία στη Μ. Ασία.

Το 4^ο Σύνταγμα Πεζικού με αντεπίθεση ανακαταλαμβάνει το Αϊδίνιο. Οι Τούρκοι με την αποχώρησή τους από την πόλη προβαίνουν σε εμπρησμό της και σε σφαγές των κατοίκων της. Από τους 7.500 κατοίκους της πόλης και τους 3.500 πρόσφυγες των γύρω χωριών οι 6.500 θανατώνονται ή απάγονται.

17 Ιουλίου 1919

Σύμφωνο Βενιζέλου – Κόμη Τομάζο Τιτόνι.

Η Ιταλία εγκαταλείπει τις επιφυλάξεις της και αναλαμβάνει την υποχρέωση να υποστηρίξει τις ελληνικές αξιώσεις για τη Βόρεια Ήπειρο καθώς και για την Κορυτσά. Παραχωρεί επίσης στην Ελλάδα την κυριαρχία των υπ' αυτής κατεχομένων νήσων της Δωδεκανήσου εκτός της Ρόδου, για την οποία προβλέπεται να διενεργηθεί δημοψήφισμα, όταν η Αγγλία θα εκχωρήσει στην Ελλάδα την Κύπρο.

Η Ελλάδα αναλαμβάνει την υποχρέωση της υποστήριξης των ιταλικών αξιώσεων περί της οριστικής προσάρτησης του Αυλώνα και την αποκατάσταση του ιταλικού προτεκτοράτου επί του συνόλου του αλβανικού εδάφους, καθώς και τη παραχώρηση ελεύθερης ζώνης στον λιμένα της Σμύρνης.

Η Ελλάδα παραιτείται επίσης, υπέρ της Ιταλίας, των διεκδικήσεών της επί των Σανζακίων της Μικράς Ασίας του Αϊδινίου και του Μεντεσέ καθώς και επί της κοιλάδας του Μαϊανδρου όπου ο ελληνικός στρατός τα κατέχει κατά το ήμισυ. Στο σημείο αυτό καθορίζεται διαχωριστική χωροταξική γραμμή διεκδικήσεων.

23 Ιουλίου 1919

Στο συνέδριο του Ερζερούμ που διαρκεί τέσσερις ημέρες τίθεται επί τάπητος το εθνικιστικό πρόγραμμα του Κεμάλ.

Οκτώβριος 1919

Οι σύμμαχοι αποφασίζουν με τη *Γραμμή Μιλν*, τον οριστικό καθορισμό των ελληνοτουρκικών και Ελληνοϊταλικών ορίων στη Μικρά Ασία.

18 Οκτωβρίου 1919

Τα ελληνικά στρατεύματα καταλαμβάνουν την περιοχή της Ξάνθης, ενώ τα Γαλλικά στρατεύματα καταλαμβάνουν την υπόλοιπη Θράκη.

14 Νοεμβρίου 1919

Υπογράφεται η *Συνθήκη του Νειγύ* μεταξύ της Ελλάδος και της Βουλγαρίας. Σύμφωνα με αυτή αποσπάται ολόκληρη η Θράκη από τη Βουλγαρία και περιέχεται στη συλλογική κυριαρχία των Συμμάχων. Ρυθμίζεται επίσης η ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας.